

UNIA EUROPEJSKA

działanie 2.1 „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie” ZPORR
„Pracodawca - Pracownik, inwestycja w kapitał ludzki” – Projekt współfinansowany przez Unię Europejską oraz budżet państwa

Mgr Michał Żejmis

Projekt badawczy „Pracodawca – Pracownik, inwestycja w kapitał ludzki”

Opracowanie nt.
Sytuacja demograficzna, społeczna
i ekonomiczna subregionu
ciechanowskiego w świetle analizy danych
zastanych

Projekt realizowany w ramach działania 2.1 ZPORR
„Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego
ryнку pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w
regionie”

Warszawa 2008

Spis treści

Wprowadzenie	3
<i>Część 1</i>	
<i>Sytuacja demograficzna</i>	
1. 1. Sytuacja demograficzna w poszczególnych powiatach subregionu ciechanowskiego	4
1. 1. 1. Sytuacja demograficzna w powiecie ciechanowskim	4
1. 1. 2. Sytuacja demograficzna w powiecie mławskim	8
1. 1. 3. Sytuacja demograficzna w powiecie płońskim	12
1. 1. 4. Sytuacja demograficzna w powiecie żuromińskim	16
1. 2. Sytuacja demograficzna w subregionie ciechanowskim	20
<i>Część 2</i>	
<i>Sytuacja ekonomiczna</i>	
2. 1. Sytuacja ekonomiczna w poszczególnych powiatach subregionu ciechanowskiego	22
2. 1. 1. Sytuacja ekonomiczna w powiecie ciechanowskim	22
2. 1. 2. Sytuacja ekonomiczna w powiecie mławskim	27
2. 1. 3. Sytuacja ekonomiczna w powiecie płońskim	31
2. 1. 4. Sytuacja ekonomiczna w powiecie żuromińskim	35
2. 2. Sytuacja ekonomiczna w subregionie ciechanowskim	40
<i>Część 3</i>	
<i>Sytuacja społeczna</i>	
3. 1. Sytuacja społeczna w poszczególnych powiatach subregionu ciechanowskiego	42
3. 1. 1. Sytuacja społeczna w powiecie ciechanowskim	42
3. 1. 2. Sytuacja społeczna w powiecie mławskim	46
3. 1. 3. Sytuacja społeczna w powiecie płońskim	50
3. 1. 4. Sytuacja społeczna w powiecie żuromińskim	54
3. 2. Sytuacja społeczna w subregionie ciechanowskim	57
Wnioski końcowe	60
Spis tabel	63

Wprowadzenie

Niniejszy raport jest jednym z siedmiu częściowych opracowań określających sytuację demograficzną, ekonomiczną i społeczną w województwie mazowieckim w pryzmacie subregionalnego ujęcia analizy porównawczej danych zastanych. Opracowanie powstało w ramach realizacji przez zespół Instytutu Polityki Społecznej UW projektu badawczego „Pracodawca – pracownik, inwestycja w kapitał ludzki”. Przedstawia sytuację subregionu ciechanowskiego, na który składają się 4 powiaty: ciechanowski, mławski, płoński i żuromiński. Opracowanie zostało przygotowane przede wszystkim w oparciu o dane Głównego Urzędu Statystycznego.¹

Subregion ciechanowski jest położony w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Wchodzące w jego skład powiaty od północy graniczą z województwami: kujawsko-pomorskim (najbardziej wysunięty na północny zachód powiat subregionu – żuromiński) oraz warmińsko-mazurskim (żuromiński i mławski). Powiaty subregionu znajdują się w dorzeczu Wkry (prawego dopływu Narwii), nazywanej także Nidą lub Działdówką. W subregionie ciechanowskim do Wkry wpadają m.in. Łydynia, Sona i Mławka. Największymi miastami subregionu są 4 miasta powiatowe: Ciechanów (47 tys. mieszkańców, do 1999 r. stolica odrębnego województwa), Mława (30 tys.), Płońsk (22 tys.) i Żuromin (niespełna 10 tys. mieszkańców). Do najważniejszych miejscowości położonych w bezpośrednim sąsiedztwie subregionu ciechanowskiego należą: Płock i Sierpc (na zachodzie), Sochaczew i Zakroczym (na południu) oraz Pułtusk (na wschodzie). Na południu i zachodzie, omijając subregion ciechanowski przepływa Wisła.

1. 1. Sytuacja demograficzna w poszczególnych powiatach subregionu ciechanowskiego

¹ Jeżeli w opracowaniu nie zaznaczono inaczej, wszystkie dane użyte dla potrzeb niniejszego raportu, pochodzą z Bazy Danych Regionalnych GUS i odnoszą się do stanu w roku 2007.

1. 1. 1. Sytuacja demograficzna w powiecie ciechanowskim

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w ostatnim dniu grudnia 2007 r. na terenie powiatu ciechanowskiego zamieszkiwało faktycznie 90 600 osób, w tym 46 200 kobiet (51%) i 44 391 mężczyzn (49%). Spośród ogółu mieszkańców powiatu większość, tzn. 48 563 osoby zamieszkują w miastach (53,6%). Natomiast na obszarach wiejskich zamieszkuje 42 037 osób (46,4%). Kobiety stanowią większość mieszkańców miast powiatu – 25 433 (52,4% mieszkańców miast), a mężczyźni stanowią większość mieszkańców wsi – 21 261 (50,5% mieszkańców wsi). Gęstość zaludnienia w powiecie ciechanowskim wynosi 85 osób / km². Na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym zamieszkującej powiat wynosi 57 943 (64%), w tym 27 721 kobiet (60% ogółu kobiet) i 30 222 mężczyzn (68,1% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 19 276 (21,3%), w tym 9 349 kobiet (20,2% ogółu kobiet) i 9 927 mężczyzn (22,4% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wynosi 13 381 (14,8%), w tym 9 139 kobiet (19,8% ogółu kobiet) i 4 242 mężczyzn (9,5% ogółu mężczyzn).

Tabela 1
Struktura ludności powiatu ciechanowskiego wg wieku i płci

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-14	14 968	7 195	7 773
15-17	4 308	2 154	2 154
18-24	11 152	5 320	5 832
25-29	6 736	3 149	3 587
30-39	11 307	5 516	5 791
40-49	13 150	6 581	6 569
50-64	17 550	9 107	8 443
65 i więcej	11 429	7 187	4 242
Ogółem	90 600	46 209	44 391

Na terenie powiatu ciechanowskiego występuje przewaga ogólnej liczby zgonów (923) nad ogólną liczbą urodzeń żywych (908). Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców jest ujemny (-0,2). W tym kontekście optymizmem napawa przewaga zawieranych w powiecie małżeństw (656) nad rozwodami (149). Wartość wskaźnika

zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców (7,2) jest ponad czterokrotnie wyższa od wartości wskaźnika rozwodów na 1000 mieszkańców (1,64).

Tabela 2
Ruch naturalny ludności w powiecie ciechanowskim

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem wg wskaźników na 1000 ludności
Urodzenia żywe	908	424	484	10,0
Zgony niemowląt	4	2	2	4,4
Zgony ogółem	923	407	516	10,2
Przyrost naturalny	-15	17	-32	-0,2

Według danych GUS na terenie powiatu ciechanowskiego są zameldowane na stałe 90 923 osoby, wśród nich 46 377 kobiet i 44 546 mężczyzn. W tej liczbie, zameldowani na stałe w mieście – 48 680 osób (25 432 kobiety i 23 248 mężczyzn) oraz zameldowani na stałe na wsi – 42 243 osoby (20 945 kobiet i 21 298 mężczyzn). W 2007 r. w powiecie ciechanowskim odnotowano ujemne saldo migracji (-341) zarówno w ruchu wewnętrznym (-377), jak również w ruchu zewnętrznym tzn. poza granice Polski (-4). Ujemne wartości salda migracji i przyrostu naturalnego składają się na ujemną wartość przyrostu rzeczywistego ludności powiatu ciechanowskiego (-356 osób w 2007 r.).

Tabela 3
Migracje ludności powiatu ciechanowskiego

	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	Saldo migracji w ruchu zewnętrznym	Zameldowania w ruchu wewnętrznym	Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	Zameldowania w ruchu zewnętrznym	Wymeldowania w ruchu zewnętrznym
Kobiety	-172	-3	588	753	2	5
Mężczyźni	-172	-1	519	691	5	6
Ogółem	-337	-4	1107	1444	7	11

Wśród migracji na pobyt stały gminnych przeważa odpływ na wieś (50,6%, czyli 737 wymeldowań z 1 455 ogółem). Wymeldowań do miast odnotowano 707..Jednocześnie odnotowano przewagę napływu ze wsi (50,4%, czyli 561 zameldowań z 1 114 ogółem).

Tabela 4
Migracje na pobyt stały gminne w powiecie ciechanowskim

zameldowania ogółem	1 114	wymeldowania ogółem	1 455
zameldowania z miast	546	wymeldowania do miast	707
zameldowania ze wsi	561	wymeldowania na wieś	737
zameldowania z zagranicy	7	wymeldowania za granicę	11

W ruchu migracyjnym na pobyt stały międzypowiatowym ludności powiatu ciechanowskiego zdecydowanie przeważa odpływ do miast (62,8% wielkości odpływu, czyli 529 wymeldowań do miast z 1 455 wymeldowań ogółem w 2007 r.). Z drugiej strony, przeważa kierunek napływu ludności ze wsi (54,8% wielkości napływu, czyli 277 zameldowań ze wsi z 1 114 zameldowań ogółem w 2007 r.).

Tabela 5
Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu ciechanowskiego

	Zameldowania ogółem	Zameldowania z miast	Zameldowania ze wsi	Wymeldowania ogółem	Wymeldowania do miast	Wymeldowania na wieś
Kobiety	274	122	152	439	286	153
Mężczyźni	231	106	125	403	243	160
Ogółem	505	228	277	842	529	313

W strukturze wykształcenia ludności powiatu ciechanowskiego przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym, które łącznie stanowią blisko 1/3 mieszkańców powiatu – 46 892 osoby (61,4%). Osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i średnim zawodowym jest 20 270 (26,5%), przy czym osoby te zamieszkują głównie w gminach miejskich, gdzie stanowią wyższy udział jako kategoria struktury wykształcenia – 13 203 osoby (33,6%). W gminach miejskich zdecydowanie najczęściej zamieszkują również osoby z wykształceniem wyższym i policealnym – 7310 osób (79,1% ogółu tych osób w całej populacji powiatu).

Tabela 6

Struktura wykształcenia ludności powiatu ciechanowskiego wg miejsca zamieszkania²

Wykształcenie	Ogółem	Gminy miejskie	Gminy miejsko-wiejskie	Miasta	Obszary wiejskie	Gminy wiejskie
wyższe	6742	5389	233	153	80	1120
policealne	2498	1921	115	79	36	462
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	20270	13203	1143	604	539	5924
średnie zawodowe	14354	8899	793	392	401	4662
średnie ogólnokształcące	5916	4304	350	212	138	1262
zasadnicze zawodowe	17603	7530	1736	639	1097	8337
podstawowe ukończone	25862	10098	2848	919	1929	12916
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3427	1122	509	115	394	1796
nieustalone	10	10	-	-	-	-
Razem	76412	39273	6584	2509	4075	30555

Struktura wykształcenia kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat ciechanowski kształtuje się podobnie tzn. zarówno najwięcej kobiet (13 463), jak i mężczyzn (12 399) posiada wykształcenie podstawowe. Ale drugą z kolei pod względem liczebności wśród kobiet jest kategoria osób posiadających wykształcenie średnie (11 683, wzięwszy pod uwagę wykształcenie średnie ogólnokształcące i średnie zawodowe łącznie). Natomiast, wśród mężczyzn kolejną pod względem liczebności kategorię stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (11 295).

Tabela 7

² Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: *Stan oraz struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna w województwie mazowieckim*, GUS.

Struktura wykształcenia ludności powiatu ciechanowskiego wg płci³

Poziom wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	6742	3904	2838
policealne	2498	1851	647
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	20270	11683	8587
średnie zawodowe	14354	7603	6751
średnie ogólnokształcące	5916	4080	1836
zasadnicze zawodowe	17603	6308	11295
podstawowe ukończone	25862	13463	12399
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3427	2069	1358
nieustalone	10	3	7
Razem	76412	39281	37131

1. 1. 2. Sytuacja demograficzna w powiecie mławskim

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w ostatnim dniu grudnia 2007 r. na terenie powiatu mławskiego zamieszkiwało faktycznie 72 936 osób, w tym 37 141 kobiet (50,9%) i 35 795 mężczyzn (49,1%). Spośród ogółu mieszkańców powiatu większość, tzn. 43 471 osób zamieszkuje na wsi (59,6%). Natomiast w miastach zamieszkuje 29 465 osób. Kobiety stanowią większość mieszkańców miast powiatu – 15 500 (52,6% mieszkańców miast), a mężczyźni stanowią nieznacznie większość mieszkańców wsi w powiecie – 21 830 (50,2% mieszkańców wsi). Gęstość zaludnienia w powiecie mławskim wynosi 62 osoby / km². Na 100 mężczyzn przypadają 104 kobiety.

Liczba ludności powiatu w wieku produkcyjnym wynosi 44 748 osób (61,4%), w tym 21 214 kobiet (57,1% ogółu kobiet) i 23 534 mężczyzn (65,7% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) wynosi 16 407 (22,5%), w tym 7 987 kobiet (21,5% ogółu kobiet) i 8 420 mężczyzn (23,5% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) wynosi 11 781 osób (16,2%), w tym 7 940 kobiet (21,4% ogółu kobiet) i 3 841 mężczyzn (10,7% ogółu mężczyzn).

Tabela 8

³ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

Struktura ludności powiatu mławskiego wg wieku i płci

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-14	12 903	6 289	4 760
15-17	3 504	1 698	1 806
18-24	8 674	4 234	4 440
25-29	3 094	2 534	2 892
30-39	9 167	4 370	4 797
40-49	10 201	4 988	5 213
50-64	12 859	6 667	6 192
65 i więcej	10 202	6 361	3 841
Ogółem	72 936	37 141	35 795

Na terenie powiatu mławskiego występuje przewaga ogólnej liczby zgonów (802) nad liczbą urodzeń żywych (747). Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców jest ujemny (-0,7). W tym kontekście optymizmem napawa przewaga zawieranych w powiecie małżeństw (553) nad rozwodami (107). Wskaźnik zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców (7,5) jest ponad pięciokrotnie wyższy od wskaźnika rozwodów na 1000 mieszkańców (1,45).

Tabela 9
Ruch naturalny ludności w powiecie mławskim

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem wg wskaźników na 1000 ludności
Urodzenia żywe	747	396	351	10,2
Zgony niemowląt	3	3	0	4,0
Zgony ogółem	802	343	459	10,9
Przyrost naturalny	-55	53	-108	-0,7

Według danych GUS, na terenie powiatu mławskiego jest zameldowanych na stałe 73 488 osób, wśród nich 37 465 kobiet i 36 023 mężczyzn. W tej liczbie, zameldowani na stałe w mieście - 29 667 osób (15 578 kobiet i 14 089 mężczyzn). oraz zameldowani na stałe na wsi - 43 821 osób (21 887 kobiet i 21 934 mężczyzn). W 2007 r. w powiecie mławskim odnotowano ujemne saldo migracji (-145). Ujemne wartości salda migracji i przyrostu naturalnego składają się na ujemną wartość przyrostu rzeczywistego ludności powiatu mławskiego (-201 osób w 2007 r.).

Tabela 10
Migracje ludności powiatu mławskiego

	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	Saldo migracji w ruchu zewnętrznym	Zameldowania w ruchu wewnętrznym	Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	Zameldowania w ruchu zewnętrznym	Wymeldowania w ruchu zewnętrznym
Kobiety	-91	2	474	565	6	4
Mężczyźni	-55	-1	417	472	4	5
Ogółem	-146	1	891	1037	10	9

Wśród migracji na pobyt stały gminnych przeważa odpływ do miast (54% wielkości odpływu, czyli 565 wymeldowań z 1 046 ogółem w 2007 r.). Jednocześnie odnotowano przewagę napływu ze wsi (51,4% wielkości napływu, czyli 463 zameldowań z 901 ogółem).

Tabela 11
Migracje na pobyt stały gminne w powiecie mławskim

zameldowania ogółem	901	wymeldowania ogółem	1 046
zameldowania z miast	428	wymeldowania do miast	565
zameldowania ze wsi	463	wymeldowania na wieś	472
zameldowania z zagranicy	10	wymeldowania za granicę	9

W ruchu migracyjnym na pobyt stały międzypowiatowym ludności powiatu mławskiego zdecydowanie przeważa odpływ do miast (64,7% wielkości odpływu, czyli 430 wymeldowań do miast z 665 ogółem w 2007 r.). Z drugiej strony, przeważa kierunek napływu ludności z miast (58,38% wielkości napływu, czyli 303 zameldowania z miast spośród 519 ogółem w 2007 r.).

Tabela 12
Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu mławskiego

	Zameldowania ogółem	Zameldowania z miast	Zameldowania ze wsi	Wymeldowania ogółem	Wymeldowania do miast	Wymeldowania na wieś
Kobiety	279	154	125	370	236	134
Mężczyźni	240	149	91	295	194	101
Ogółem	519	303	216	665	430	235

--	--	--	--	--	--	--

Zdecydowanie najliczniejszą grupę w strukturze wykształcenia mieszkańców powiatu mławskiego tworzą osoby posiadające wykształcenie podstawowe – 21 045 (34,6%). Łącznie z osobami posiadającymi wykształcenie zasadnicze zawodowe, nieukończone podstawowe i z osobami bez żadnego wykształcenia szkolnego, stanowią powyżej 2/3 ogółu mieszkańców powiatu – 41 276 osób (68%). Wśród mieszkańców wsi stanowią jeszcze wyższy, przytłaczający odsetek – 28 521 (79,2%). Wykształcenie średnie posiada zaledwie 24,3% ludności powiatu, chociaż odsetek ten jest zdecydowanie wyższy na terenie gmin miejskich – 8814 osób (35,6%). Najliczniej reprezentowaną kategorię wykształcenia w gminach miejskich jest wykształcenie średnie zawodowe, które posiada 6 826 osób (27,6%).

Tabela 13
Struktura wykształcenia ludności powiatu mławskiego wg miejsca zamieszkania⁴

Wykształcenie	Ogółem	Gminy miejskie	Gminy miejsko-wiejskie	Miasta	Obszary wiejskie	Gminy wiejskie
wyższe	3210	2264	-	-	-	946
policealne	1421	889	-	-	-	532
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	14737	8814	-	-	-	5923
średnie zawodowe	11480	6826	-	-	-	4654
średnie ogólnokształcące	3257	1988	-	-	-	1269
zasadnicze zawodowe	15765	5169	-	-	-	10596
podstawowe ukończone	21045	6650	-	-	-	14395
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	4466	936	-	-	-	3530
nieustalone	79	-	-	-	-	79
Razem	60723	24722	-	-	-	36001

Zarówno wśród kobiet, jak też mężczyzn zamieszkujących powiat mławski przeważają osoby z wykształceniem podstawowym. Jednakże, wśród mężczyzn drugą z kolei

⁴ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

pod względem liczebności jest grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast wśród kobiet z wykształceniem średnim zawodowym.

Tabela 14
Struktura wykształcenia ludności powiatu mławskiego wg płci⁵

Poziom wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	3210	1892	1318
policealne	1421	1049	372
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	14737	8584	6153
średnie zawodowe	11480	6264	5216
średnie ogólnokształcące	3257	2320	937
zasadnicze zawodowe	15765	5844	9921
podstawowe ukończone	21045	11056	9989
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	4466	2724	1742
nieustalone	79	39	40
Razem	60723	31188	29535

1. 1. 3. Sytuacja demograficzna w powiecie płońskim

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w ostatnim dniu grudnia 2007 r. na terenie powiatu płońskiego zamieszkiwały faktycznie 87 363 osoby, w tym 44 339 kobiet (50,7%) i 43 024 mężczyzn (49,2%). Spośród ogółu mieszkańców powiatu, zdecydowana większość, tzn. 60 338 osób zamieszkuje na wsi (69,1%). Natomiast w miastach zamieszkuje 27 025 osób (30,9%). Kobiety stanowią większość mieszkańców miast powiatu – 14 195 (52,5% ogółu mieszkańców miast). Struktura ludności wsi wg płci jest wyrównana z niewielką przewagą mężczyzn – 30 194 (kobiet zamieszkałych we wsiach powiatu jest zaledwie 50 mniej). Gęstość zaludnienia w powiecie płońskim wynosi 63 osoby / km². Na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.

Liczba ludności powiatu w wieku produkcyjnym wynosi 54 118 osób (61,9%), w tym 25 515 kobiet (57,5% ogółu kobiet) i 28 603 mężczyzn (66,5% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 19 078 osób (21,8%), w tym 9 276 kobiet (20,9% ogółu kobiet) i 9 802 mężczyzn (22,8% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku

⁵ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

poprodukcyjnym wynosi 14 167 osób (16,2%), w tym 9 548 kobiet (21,5% ogółu kobiet) i 4 619 mężczyzn (10,7% ogółu mężczyzn).

Tabela 15
Struktura ludności powiatu płońskiego wg wieku i płci

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-14	15 085	5 161	7 774
15-17	3 993	1 965	2 028
18-24	9 779	4 704	5 075
25-29	6 698	3 009	3 689
30-39	11 368	5 511	5 857
40-49	11 831	5 819	6 012
50-64	16 498	8 528	7 970
65 i więcej	12 111	7 492	4 619
Ogółem	87 363	44 339	43 024

Na terenie powiatu płońskiego występuje przewaga ogólnej liczby zgonów (1 005) nad liczbą urodzeń żywych (948). Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców jest ujemny (-0,6). W tym kontekście optymizmem napawa przewaga zawieranych w powiecie małżeństw (575) nad rozwodami (136). Wskaźnik zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców (6,5) jest ponad czterokrotnie wyższy od wskaźnika rozwodów na 1000 mieszkańców (1,55).

Tabela 16
Ruch naturalny ludności w powiecie płońskim

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem wg wskaźników na 1000 ludności
Urodzenia żywe	948	431	517	10,8
Zgony niemowląt	7	1	6	7,4
Zgony ogółem	1 005	435	570	11,4
Przyrost naturalny	-57	-4	-53	-0,6

Według danych GUS na terenie powiatu płońskiego jest zameldowanych na stałe 87 781 osób, wśród nich 44 577 kobiet i 43 204 mężczyzn. W tej liczbie zameldowani na stałe w mieście - 26 979 osób (14 171 kobiet i 12 808 mężczyzn) oraz zameldowani na stałe na wsi

- 60 802 osoby (30 406 kobiet i 30 396 mężczyzn). W 2007 r. w powiecie płońskim odnotowano ujemne saldo migracji (-109). Ujemne wartości salda migracji i przyrostu naturalnego składają się na ujemną wartość przyrostu rzeczywistego ludności powiatu (-166 osób w 2007 r.).

Tabela 17
Migracje ludności powiatu płońskiego

	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	Saldo migracji w ruchu zewnętrznym	Zameldowania w ruchu wewnętrznym	Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	Zameldowania w ruchu zewnętrznym	Wymeldowania w ruchu zewnętrznym
Kobiety	-79	3	624	703	3	0
Mężczyźni	-33		575	608	0	0
Ogółem	-112	3	1 199	1 311	3	0

Wśród migracji na pobyt stały gminnych przeważa odpływ do miast (51,6% wielkości odpływu, czyli 676 wymeldowań z 1 311 ogółem). Większość napływu stanowią zameldowania ze wsi (54,6%, czyli 656 spośród 1202 zameldowań ogółem).

Tabela 18
Migracje na pobyt stały gminne w powiecie płońskim

zameldowania ogółem	1 202	wymeldowania ogółem	1 311
zameldowania z miast	543	wymeldowania do miast	676
zameldowania ze wsi	656	wymeldowania na wieś	635
zameldowania z zagranicy	3	wymeldowania za granicę	0

W ruchu migracyjnym na pobyt stały międzypowiatowym ludności powiatu płońskiego wyraźnie przeważa odpływ do miast (68,6% wielkości odpływu, czyli 497 wymeldowań do miast spośród 724 ogółem w 2007 r.). Przeważa również napływ ludności z miast (356 zameldowań z miast w 2007 r., czyli 58,2% wielkości napływu).

Tabela 19

Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu płońskiego

	Zameldowania ogółem	Zameldowania z miast	Zameldowania ze wsi	Wymeldowania ogółem	Wymeldowania do miast	Wymeldowania na wieś
Kobiety	307	163	144	386	276	110
Mężczyźni	305	193	112	338	221	117
Ogółem	612	356	256	724	497	227

W strukturze wykształcenia mieszkańców powiatu płońskiego najliczniej reprezentowane są kategorie wykształcenia zasadniczego zawodowego lub niższego, łącznie obejmujące 52 107 osób (70,8% ogółu). Przewaga tej grupy osób jest wyraźna szczególnie w gminach wiejskich, gdzie same osoby z wykształceniem podstawowym stanowią prawie połowę mieszkańców – 23 334 (45,9%).

Tabela 20
Struktura wykształcenia ludności powiatu płońskiego według miejsca zamieszkania⁶

Poziom wykształcenia	Ogółem	Gminy miejskie	Gminy miejsko-wiejskie	Miasta	Obszary wiejskie	Gminy wiejskie
wyższe	3854	2326	-	-	-	1528
policealne	1976	1050	-	-	-	926
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	15629	7245	-	-	-	8384
średnie zawodowe	10198	4497	-	-	-	5701
średnie ogólnokształcące	5431	2748	-	-	-	2683
zasadnicze zawodowe	17855	4765	-	-	-	13090
podstawowe ukończone	29916	6582	-	-	-	23334
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	4336	743	-	-	-	3593
nieustalone	60	60	-	-	-	-
Razem	73626	22771	-	-	-	50855

⁶ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

W strukturze wykształcenia kobiet i mężczyzn zamieszkujących powiat płoński nie ma wyraźnych różnic. W obydwu grupach płci zdecydowanie przeważają osoby z wykształceniem podstawowym. Z tym, że wśród kobiet nieco wyższy jest odsetek osób posiadających wykształcenie wyższe lub policealne. Natomiast mężczyźni wyróżniają się wyższym niż pośród kobiet odsetkiem osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 21
Struktura wykształcenia ludności powiatu płońskiego wg płci⁷

Poziom wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	3854	2305	1549
policealne	1976	1467	509
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	15629	8845	6784
średnie zawodowe	10198	5265	4933
średnie ogólnokształcące	5431	3580	1851
zasadnicze zawodowe	17855	6887	10968
podstawowe ukończone	29916	15379	14537
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	4336	2613	1723
nieustalone	60	26	34
Razem	73626	37522	36104

1. 1. 4. Sytuacja demograficzna w powiecie żuromińskim

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w ostatnim dniu grudnia 2007 r., na terenie powiatu żuromińskiego zamieszkiwało faktycznie 39 969 osób, w tym 20 254 kobiety (50,7%) i 19 715 mężczyzn (49,3%). Spośród ogółu mieszkańców powiatu, zdecydowana większość tzn. 29 259 osób zamieszkuje na wsi (73,2%). Natomiast w miastach zamieszkuje 10 710 osób. Kobiety stanowią większość zarówno w mieście – 5535 (51,7%), jak i na wsi. – 14 719 (50,3%). Gęstość zaludnienia w powiecie żuromińskim wynosi 50 osób / km². Na 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.

Liczba ludności powiatu w wieku produkcyjnym wynosi 23 774 (59,5%), w tym 11 124 kobiety (49,2% ogółu kobiet) i 12 650 mężczyzn (64,2% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 9 219 osób (23,1%), w tym 4 489 kobiet (22,2% ogółu kobiet) i 4 730 mężczyzn (24% ogółu mężczyzn). Liczba ludności w wieku

⁷ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

poprodukcyjnym wynosi 6 976 osób (17,5%), w tym 4 641 kobiet (22,9% ogółu kobiet) i 2 335 mężczyzn (11,8% ogółu mężczyzn).

Tabela 22
Struktura ludności powiatu zuromińskiego wg wieku i płci

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-14	7 168	3 499	3 669
15-17	2 051	990	1 061
18-24	4 613	2 195	2 418
25-29	2 702	1 230	1 472
30-39	5 048	2 453	2 595
40-49	5 579	2 667	2 912
50-64	6 766	3 513	3 253
65 i więcej	6 042	3 707	2 326
Ogółem	39 969	20 254	19 715

Na terenie powiatu zuromińskiego występuje równowaga ogólnej liczby urodzeń żywych i zgonów. W powiecie występuje zdecydowana przewaga liczby zawieranych małżeństw (313) nad liczbą rozwodów (39). Wskaźnik zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców (7,7) jest ośmiokrotnie wyższy od wskaźnika rozwodów na 1000 mieszkańców (0,96).

Tabela 23
Ruch naturalny ludności w powiecie zuromińskim

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem wg wskaźników na 1000 ludności
Urodzenia żywe	449	207	242	11,0
Zgony niemowląt	-	-	-	-
Zgony ogółem	449	209	240	11,0
Przyrost naturalny	0	-2	2	0,0

Według danych GUS na terenie powiatu zuromińskiego są zameldowane na stałe 40 533 osoby, wśród nich 20 559 kobiet i 19 974 mężczyzn. W tej liczbie, zameldowani na stałe w mieście - 10 654 osoby (5 524 kobiety i 5 130 mężczyzn) oraz na wsi - 29 879 osób (15 035 kobiet i 14 844 mężczyzn). W tej liczbie zameldowani na stałe w mieście - 10 654

osoby (5 524 kobiety i 5 130 mężczyźni) oraz zameldowani na stałe na wsi - 29 879 osób (15 035 kobiet i 14 844 mężczyźni). W 2007 r. w powiecie żuromińskim odnotowano ujemne saldo migracji (-177). Ujemne saldo migracji przy braku przyrostu naturalnego, stanowi o wartości ujemnego przyrostu rzeczywistego dla tego obszaru.

Tabela 24
Migracje ludności powiatu żuromińskiego

	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym	Saldo migracji w ruchu zewnętrznym	Zameldowania w ruchu wewnętrznym	Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	Zameldowania w ruchu zewnętrznym	Wymeldowania w ruchu zewnętrznym
Kobiety	-102	0	244	346	2	0
Mężczyźni	-77	2	190	267	1	1
Ogółem	-179	2	434	613	3	1

Wśród migracji na pobyt stały gminnych przeważa odpływ ludności do miast (58,8%, czyli 361 wymeldowań z 614 ogółem w 2007 r.), któremu towarzyszy odnotowany napływ z terenów wiejskich (69,3%, czyli 303 spośród ogółu 437 zameldowań).

Tabela 25
Migracje na pobyt stały gminne w powiecie żuromińskim

zameldowania ogółem	437	wymeldowania ogółem	614
zameldowania z miast	131	wymeldowania do miast	361
zameldowania ze wsi	303	wymeldowania na wieś	252
zameldowania z zagranicy	3	wymeldowania za granicę	1

W ruchu migracyjnym na pobyt stały międzypowiatowym ludności powiatu żuromińskiego zdecydowanie przeważa odpływ do miast (242 z 400 wymeldowań w 2007 r., czyli 60,5%), któremu towarzyszy napływ ludności ze wsi (137 z 221 zameldowań w 2007 r., czyli 61,99% zameldowań ogółem).

Tabela 26
Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu żuromińskiego

	Zameldowania ogółem	Zameldowania z miast	Zameldowania ze wsi	Wymeldowania ogółem	Wymeldowania do miast	Wymeldowania na wieś
Kobiety	115	35	80	217	131	86

Mężczyźni	106	49	57	183	111	72
Ogółem	221	84	137	400	242	158

W strukturze wykształcenia ludności powiatu żuromińskiego zdecydowanie przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym lub nie posiadające wykształcenia szkolnego – łącznie 25 071 osób (74,6%). Mieszkańcy powiatu z wykształceniem średnim (łącznie średnim zawodowym i średnim ogólnokształcącym) stanowią czterokrotnie mniej liczną grupę 6 125 osób (18,2%). Wykształcenie wyższe lub policealne posiada zaledwie co czternasty mieszkaniec powiatu żuromińskiego - 2 385 osób (7,1%).

Tabela 27
Struktura wykształcenia ludności powiatu żuromińskiego wg miejsca zamieszkania⁸

Poziom wykształcenia	Ogółem	Gminy miejskie	Gminy miejsko-wiejskie	Miasta	Obszary wiejskie	Gminy wiejskie
wyższe	1506	-	1000	861	139	506
policealne	879	-	643	550	93	236
średnie (łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	6125	-	3603	2539	1064	2522
średnie zawodowe	4429	-	2519	1742	777	1910
średnie ogólnokształcące	1696	-	1084	797	287	612
zasadnicze zawodowe	7427	-	3301	1624	1677	4126
podstawowe ukończone	14272	-	6334	2710	3624	7938
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3372	-	1366	461	905	2006
nieustalone	-	-	-	-	-	-
Razem	33581	-	16247	8745	7502	17334

W powiecie żuromińskim wyraźnie lepiej wykształcone są kobiety, niż mężczyźni. Wyższy odsetek kobiet posiada wykształcenie wyższe lub policealne - (2385 z 17 132 (13,9%) od mężczyzn – 816 z 16 449 (5%). Mężczyźni wyraźnie przeważają w grupie

⁸ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

mieszkańców powiatu posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe – 4 763 z 16 449 osób (28,9%) nad kobietami – 2 664 z 17 132 osób (15,5%).

Tabela 28
Struktura wykształcenia ludności powiatu żuromińskiego wg płci⁹

Poziom wykształcenia	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	1506	925	581
policealne	879	644	235
średnie łącznie zawodowe i ogólnokształcące)	6125	3452	2673
średnie zawodowe	4429	2221	2208
średnie ogólnokształcące	1696	1231	465
zasadnicze zawodowe	7427	2664	4763
podstawowe ukończone	14272	7329	6943
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3372	2118	1254
nieustalone	-	-	-
Razem	33581	17132	16449

1. 2. Sytuacja demograficzna w subregionie ciechanowskim

Poszczególne powiaty subregionu ciechanowskiego wykazują podobieństwa cech struktury demograficznej oraz kierunków ruchu naturalnego i wędrownego ludności. Trzy spośród czterech powiatów (ciechanowski, mławski i płoński) są zbliżone pod względem liczby mieszkańców (od 72 936 do 90 600). Znacznie mniej ludności zamieszkuje powiat żuromiński (39 939). We wszystkich badanych powiatach większość mieszkańców stanowią kobiety. W poszczególnych powiatach na 100 mężczyzn przypadają 103-104 kobiety. Większość obszaru powiatów to tereny wiejskie. Także większość mieszkańców subregionu zamieszkuje na wsi, zwłaszcza w powiatach płońskim i żuromińskim, gdzie ludność wiejska stanowi prawie $\frac{3}{4}$ ogółu. Jedynym powiatem z przewagą ludności miejskiej, chociaż nieznaczną (53,6%), jest powiat ciechanowski. W każdym z czterech powiatów, większość mieszkańców miast stanowią kobiety. Mężczyźni stanowią większość mieszkańców wsi w powiatach: ciechanowskim i mławskim oraz nieznacznie w powiecie płońskim. Natomiast w powiecie żuromińskim kobiety stanowią również większość mieszkańców wsi. Gęstość zaludnienia w powiatach subregionu wynosi 50-85 osób / km².

⁹ Struktura wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej. Na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: jak wyżej.

Udział osób w wieku produkcyjnym w populacji poszczególnych powiatów jest najniższy w powiecie żuromińskim (59,5%) i najwyższy w powiecie ciechanowskim (64%). Z kolei, w powiecie żuromińskim najwyższy jest udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogóle populacji i wynosi 23,1%. Udział ten jest z kolei najniższy w powiecie ciechanowskim, gdzie wynosi 21,3%. Struktura demograficzna powiatu żuromińskiego charakteryzuje się również najwyższym wśród powiatów subregionu odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym (17,5%). Zatem społeczność powiatu żuromińskiego jest zarazem „najmłodsza”, jak też „najstarsza” w subregionie. Najniższy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym występuje w strukturze demograficznej powiatu ciechanowskiego (14,8%).

W powiatach subregionu występuje przewaga ogólnej liczby zgonów nad liczbą urodzeń żywych, poza powiatem żuromińskim, gdzie występuje pod tym względem równowaga. We wszystkich powiatach odnotowano ujemną wartość przyrostu rzeczywistego, na którą składają się brak lub ujemna wartość przyrostu naturalnego ludności oraz ujemne saldo migracji charakterystyczne dla całego subregionu ciechanowskiego. We wszystkich powiatach występuje kilkakrotna przewaga wartości wskaźnika zawieranych małżeństw na 1000 mieszkańców nad wartością wskaźnika rozwodów na 1000 mieszkańców (od 4-krotnej w powiatach płońskim i ciechanowskim do 8-krotnej w powiecie żuromińskim).

Ujemna wartość salda migracji w powiatach subregionu odnosi się zarówno do wysokich wartości liczbowych w ruchu wewnętrznym, jak również do niewielkich wartości liczbowych migracji zagranicznych mieszkańców powiatów (poza powiatem żuromińskim, gdzie wskazano dodatnie saldo migracji zewnętrznych). W Polsce migracje zagraniczne mają charakter w znacznym stopniu nieformalny, nierejestrowany i m. in. z tego powodu dane podawane przez GUS są przypuszczalnie o wiele niższe od stanu rzeczywistego. Wśród migracji na pobyt stały gminnych przeważa odpływ ze wsi i napływ do miast (z wyjątkiem powiatu ciechanowskiego, gdzie odnotowano wyższy odpływ z miast na wieś). W ruchu migracyjnym na pobyt stały międzypowiatowym we wszystkich powiatach subregionu przeważa odpływ ludności do miast, natomiast napływ ludności zarówno z miast (do powiatów: mławskiego i pńskiego), jak też ze wsi (do powiatów: ciechanowskiego i żuromińskiego).

W strukturze wykształcenia wszystkich powiatów subregionu ciechanowskiego zdecydowanie przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym (łącznie z osobami z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia), których udział w populacji poszczególnych powiatów wynosi od 61,4% w powiecie ciechanowskim do 74,6% w powiecie żuromińskim. Odsetek ten jest wyraźnie wyższy na

obszarach i w gminach wiejskich. W badanych powiatach kobiety są przeciętnie lepiej wykształcone od mężczyzn, co jest najwyraźniej widoczne w strukturze wykształcenia ludności powiatu żuromińskiego. W poszczególnych powiatach występuje wyższy odsetek kobiet w grupie osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i średnim zawodowym (powiat ciechanowski) oraz policealnym i wyższym (powiaty mławski i płoński), natomiast odsetek mężczyzn jest wyraźnie wyższy w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym w całym subregionie.

2. 1. Sytuacja ekonomiczna w poszczególnych powiatach subregionu ciechanowskiego

2. 1. 1. Sytuacja ekonomiczna w powiecie ciechanowskim

Największy udział w strukturze gospodarczej powiatu ciechanowskiego wg liczby zatrudnionych w poszczególnych sektorach, mają usługi – 10 695 osób (42,3%). W rolnictwie zatrudnionych jest 8 266 osób (32,7%), a najmniej w sektorze przemysłowym – 6 290 osób (24,9%). Kobiety zatrudnione są przede wszystkim w sektorze usługowym, gdzie stanowią prawie 2/3 pracowników – 6907 osób (64,6%). 70,5% ogółu mężczyzn (9053) jest zatrudnionych w przemyśle (67,2% osób pracujących w sektorze) i rolnictwie, wliczając rolników indywidualnych (58,4% osób pracujących w sektorze). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wynosi 2 519,76 PLN i stanowi 87,9% średniego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. Stopa zatrudnienia w powiecie mierzona stosunkiem ogólnej liczby zatrudnionych do liczby osób w wieku produkcyjnym, kształtuje się na poziomie 43,6%.

Główny Urząd Statystyczny podaje wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu ciechanowskiego, których wartości pośrednio wpływają na dynamikę gospodarki w subregionie. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie ciechanowskim, stanowiący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, wynosi 56,4. Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (w wieku 65 lat i więcej) przypadających na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) w ogóle populacji wynosi 69,4. Z kolei wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 23,1.

Tabela 29**Zatrudnienie w powiecie ciechanowskim w poszczególnych sektorach gospodarki¹⁰**

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
rolnictwo	8 266	3 43	4 828
przemysł	6 290	2 065	4 225
usługi	10 695	6 907	3 788
Razem	25 251	12 410	12 841

W rejestrze REGON zarejestrowane są 6 792 podmioty gospodarki narodowej, z których zdecydowaną większość stanowią podmioty zatrudniające 0-9 osób – 6 490 (95,5%). Wśród pozostałych jest: 251 podmiotów zatrudniających 10-49 osób, 46 zatrudniających 50-249 osób, 4 zatrudniające 250-999 osób oraz 1 podmiot gospodarczy zatrudniający powyżej 1000 osób. Na 10 000 ludności w powiecie ciechanowskim przypada 750 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W powiecie występuje wzrost liczby podmiotów gospodarczych, którego dynamikę odzwierciedla przewaga liczby jednostek nowozarejestrowanych w rejestrze REGON w 2007 r. (66 jednostek na 10 000 ludności) nad liczbą jednostek wykreślonych z rejestru (51 jednostek na 10 000 ludności).

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, jednostki sektora publicznego stanowią 3,4% (233), a jednostki sektora prywatnego 96,6% (6 559). Największy udział wśród podmiotów gospodarczych na terenie powiatu ciechanowskiego przypada podmiotom prowadzącym handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (31,5%), a także zajmującym się obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej (13,2%). Podmioty działające w wymienionych branżach łącznie z podmiotami prowadzącymi działalność w zakresie budownictwa (11,8%) stanowią ponad połowę wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie.

¹⁰ Dane zawarte w tabeli obejmują rolników indywidualnych. Dane obejmują sektor usługowy jako osoby zatrudnione w usługach rynkowych i usługach nierynkowych łącznie.

Tabela 30**Podmioty gospodarki narodowej w powiecie ciechanowskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD¹¹**

Sekcja PKD	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	289	4,2%
górnictwo	5	0,1%
przetwórstwo przemysłowe	612	9%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	5	0,1%
budownictwo	800	11,8%
handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	2 139	31,5%
hotele i restauracje	127	18,7%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	503	7,4%
pośrednictwo finansowe	229	3,4%
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	899	13,2%
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	88	1,3%
edukacja	217	3,2%
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	378	5,5%
działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	501	7,4%
Razem	6 792	100%

W powiecie ciechanowskim zarejestrowanych jest również 165 samorządowych jednostek organizacyjnych (w tym 55 powiatowych), z których większość (112) to jednostki systemu edukacji (w tym 39 powiatowych). Wśród pozostałych: 15 zajmuje się działalnością usługową, komunalną, społeczną (w tym 2 powiatowe), 19 to jednostki systemów ochrony

¹¹ Dane w tabeli obejmują klasyfikację sekcji PKD ustaloną w 2004 r. i obowiązującą do dnia 1 stycznia 2008 r. (dzień wejścia w życie nowego rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 24 grudnia 2007 r. w sprawie polskiej klasyfikacji działalności, Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z dn. 31.12.2007 r.), ponieważ tą klasyfikację ujmują dane Głównego Urzędu Statystycznego dla podmiotów gospodarczych za rok 2007.

zdrowia lub pomocy społecznej (w tym 8 powiatowych), natomiast 11 to podmioty administracji publicznej, obrony narodowej, systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (w tym 2 powiatowe). 4 podmioty samorządowe zajmują się obsługą, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wynosi 14,7%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych przeważają liczebnie kobiety (2907) nad mężczyznami (2381). Większość bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie uprzednio podejmowało pracę zarobkową – 81,9% (4330 z 5288 osób). Spośród nich z przyczyn dotyczących zakładu zwolnionych zostało 230 osób, w tym dwukrotnie więcej kobiet (152), niż mężczyzn (78). Kobiet jest również więcej wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych dotychczas nie pracujących – 958 kobiet wobec 599 mężczyzn. 48,8% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie ciechanowskim stanowią osoby zamieszkałe na wsi (2 582 osoby). Odsetek ten jest nieco wyższy dla mężczyzn (51,1%), niż dla kobiet (47%). Spośród ogółu bezrobotnych w powiecie ciechanowskim, 881 osobom (16,7%) przysługuje prawo do zasiłku. Pod tym względem korzystniejsza jest sytuacja wśród mężczyzn, z których prawo do zasiłku posiada 20,4% (487 osób), od sytuacji kobiet, z których prawo do zasiłku posiada tylko 13,5% (394 osoby).

Z analizy danych GUS wynika, że największy odsetek wśród bezrobotnych w powiecie ciechanowskim stanowią osoby w wieku 25-34 lata (26,7%) i w wieku 45-54 lata (26,9%). W strukturze bezrobocia powiatu liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejsza się wraz ze wzrostem wykształcenia w poszczególnych kategoriach. Osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe lub gimnazjalne i poniżej stanowią niemal 2/3 ogółu bezrobotnych - 65,4% (3457 osób). Większość wśród bezrobotnych stanowią osoby pozostające w rejestrze najkrócej, czyli poniżej 3 miesięcy (27,4%) lub najdłużej, czyli powyżej 24 miesięcy (36,4%). Wśród tych ostatnich zdecydowanie przeważają kobiety (65,2% bezrobotnych powyżej 24 miesięcy). Większość bezrobotnych w powiecie to osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (1 190 osób, czyli 22,5% ogółu bezrobotnych).

Tabela 31

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie ciechanowskim wg wieku osób bezrobotnych

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
24 i mniej	984	543	441
25-34	1 413	885	528
35-44	1 055	609	446

45-54	1 421	737	684
55 i więcej	415	133	282
Razem	5 288	2 907	2 381

Tabela 32

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie ciechanowskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych

Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	297	199	98
policealne, średnie zawodowe	1 052	700	352
średnie ogólnokształcące	482	348	134
zasadnicze zawodowe	1 777	884	893
gimnazjalne lub poniżej	1 680	776	904
Razem	5 288	2 907	2 381

Tabela 33

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie ciechanowskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych

Czas pozostawania bez pracy	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
poniżej 3 miesięcy	1 451	661	790
od 3 do 6 miesięcy	584	289	295
od 6 do 12 miesięcy	685	355	330
od 12 do 24 miesięcy	644	347	297
powyżej 24 miesięcy	1 924	1 255	669

Tabela 34

Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie ciechanowskim

Wymiar stażu pracy osób zarejestrowanych	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Bezrobotni nie posiadający stażu pracy	958	599	359
Bezrobotni z rocznym lub krótszym stażem pracy	662	436	226
Bezrobotni ze stażem pracy od 1 do 5 lat	1 190	689	501
Bezrobotni ze stażem pracy od 5 do 10 lat	877	462	415
Bezrobotni ze stażem pracy od 10 do 20 lat	982	496	486
Bezrobotni ze stażem pracy od 20 do 30 lat	563	213	350
Bezrobotni ze stażem pracy dłuższym niż 30 lat	56	12	44

2. 1. 2. Sytuacja ekonomiczna w powiecie mławskim

Największy udział w strukturze gospodarczej powiatu mławskiego według liczby zatrudnionych w poszczególnych sektorach, ma rolnictwo – 8 474 osoby (36,8%). W przemyśle zatrudnione są 7 972 osoby (34,6%). Najmniej jest zatrudnionych w sektorze usługowym – 6 594 (28,6%). Usługi są jedynym sektorem, w którym dominują kobiety – 4 096 pracowniczek (62,1% zatrudnionych w sektorze). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wynosi 2 033,79 PLN i stanowi 71% średniego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. Stopa zatrudnienia w powiecie mierzona stosunkiem ogólnej liczby zatrudnionych do liczby osób w wieku produkcyjnym kształtuje się na poziomie 51,5%.

Główny Urząd Statystyczny podaje wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu mławskiego, których wartości wpływają pośrednio na dynamikę gospodarki w subregionie. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie mławskim, stanowiący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, wynosi 63,0. Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (w wieku 65 lat i więcej) przypadających na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) w ogóle populacji wynosi 71,8. Z kolei wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 26,3.

Tabela 35
Zatrudnienie w powiecie mławskim w poszczególnych sektorach gospodarki¹²

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
rolnictwo	8 474	3 481	4 993
przemysł	7 972	3 558	4 414
usługi	6 594	4 095	2 499
Razem	23 040	11 134	11 906

W rejestrze REGON zarejestrowanych jest 4 755 podmiotów gospodarki narodowej, z których zdecydowaną większość stanowią podmioty zatrudniające 0-9 osób - 4 512 (94,9%). Wśród pozostałych jest: 195 podmiotów zatrudniających 10-49 osób, 40 zatrudniających 50-249 osób, 7 zatrudniających 250-999 osób oraz jeden podmiot gospodarczy zatrudniający powyżej 1000 osób. Na 10 000 ludności w powiecie mławskim przypadają 652

¹² Dane zawarte w tabeli obejmują rolników indywidualnych. Dane obejmują sektor usługowy jako osoby zatrudnione w usługach rynkowych i usługach nierynkowych łącznie.

zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej. W powiecie występuje wzrost liczby podmiotów gospodarczych, którego dynamikę odzwierciedla przewaga liczby jednostek nowozarejestrowanych w rejestrze REGON w 2007 r. (59 jednostek na 10 000 ludności) nad liczbą jednostek wykreślonych z rejestru (50 jednostek na 10 000 ludności).

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, jednostki sektora publicznego stanowią 4,2% (202), a jednostki sektora prywatnego 95,8% (4 553). Największy udział wśród podmiotów gospodarczych na terenie powiatu mławskiego przypada podmiotom prowadzącym handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (37%), a także zajmujących się transportem, gospodarką magazynową i łącznością (14,1%). Podmioty działające w w/w branżach stanowią ponad połowę wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie. Powyżej 1/10 podmiotów w rejestrze (10,8%) stanowią również podmioty gospodarcze działające w branży budowlanej.

Tabela 36
Podmioty gospodarki narodowej w powiecie mławskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD¹³

Sekcja PKD	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	330	6,9%
górnictwo	5	0,1%
przetwórstwo przemysłowe	454	9,5%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	6	0,1%
budownictwo	512	10,8%
handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	1 759	37%
hotele i restauracje	112	2,3%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	292	14,1%
pośrednictwo finansowe	166	3,5%
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	439	9,2%
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	93	1,9%
edukacja	124	2,6%

¹³ Dane w tabeli obejmują klasyfikację sekcji PKD ustaloną w 2004 r. i obowiązującą do dnia 1 stycznia 2008 r. (dzień wejścia w życie nowego rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 24 grudnia 2007 r. w sprawie polskiej klasyfikacji działalności, Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z dn. 31.12.2007 r.), ponieważ tą klasyfikację ujmują dane Głównego Urzędu Statystycznego dla podmiotów gospodarczych za rok 2007.

ochrona zdrowia i pomoc społeczna	162	3,4%
działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	301	6,3%
Razem	4 755	100%

W powiecie mławskim zarejestrowane są również 144 samorządowe jednostki organizacyjne, w tym 36 powiatowych. Większość z nich to jednostki systemu edukacji – 88 (w tym 24 powiatowe). Pozostałe to: 18 jednostek systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej (w tym 7 powiatowych), 18 prowadzących działalność usługową, komunalną, społeczną (w tym 1 powiatowa), 12 jednostek administracji publicznej lub obrony narodowej, obowiązkowych ubezpieczeń społecznych lub powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (w tym 2 podmioty powiatowe). 3 spośród samorządowych jednostek organizacyjnych zajmują się obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej, natomiast 2 zajmują się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz lub wodę.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wynosi 12,1%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominują kobiety – 2 072 (56,3%). Mężczyzn jest zarejestrowanych 1 607 (45,7%). Zdecydowana większość osób zarejestrowanych jako bezrobotne wcześniej podejmowała prace zarobkowe – 3 004 osoby (81,6%). Wśród nich tylko 239 osoby zostały zwolnione z przyczyny zakładu. Natomiast, spośród 675 osób, które dotychczas nie pracowały, zdecydowaną większość stanowią kobiety (458, czyli 67,8% osób dotychczas nie pracujących). Wśród ogółu bezrobotnych w powiecie mławskim, 55,6% stanowią osoby zamieszkujące na wsi. Bezrobotnych z prawem do zasiłku jest w powiecie 1 043 (28,3%), w tym 538 kobiet i 505 mężczyzn.

Wśród 3 679 bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mławskim, najliczniejszą grupę wiekową stanowią młodzi ludzie między 25, a 34 rokiem życia (1 044 osoby, czyli 28,4% ogółu bezrobotnych w rejestrze). W strukturze bezrobocia wg wykształcenia występuje wysoki odsetek osób zarejestrowanych, które posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne lub niższe – 2 205 osób (59,9% ogółu zarejestrowanych). Jednocześnie, zwraca uwagę wysoki odsetek zarejestrowanych bezrobotnych legitymujących się wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym – 900 osób (24,5% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych). W tej grupie występuje nadreprezentatywność kobiet – 607 osób (67,4% bezrobotnych z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym). Większość w analizowanej populacji osób bezrobotnych stanowią osoby, które albo pozostają bez pracy

najkrócej tzn. poniżej 3 miesięcy (1 311 osób), albo najdłużej tzn. powyżej 24 miesięcy (718 osób). Najliczniejszą kategorię osób bezrobotnych posiadających doświadczenie zawodowe stanowią osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (989).

Tabela 37
Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie mławskim wg wieku osób bezrobotnych

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
24 i mniej	789	454	335
25-34	1 044	649	395
35-44	701	413	288
45-54	826	441	385
55 i więcej	319	115	204
Razem	3 679	2 072	1 607

Tabela 38
Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie mławskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych

Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	198	142	56
policealne, średnie zawodowe	900	607	293
średnie ogólnokształcące	376	271	105
zasadnicze zawodowe	1 092	519	573
gimnazjalne lub poniżej	1 113	533	580
Razem	3 679	2 072	1 607

Tabela 39
Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie mławskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych

Czas pozostawania bez pracy	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
poniżej 3 miesięcy	1 311	621	690
od 3 do 6 miesięcy	508	278	230
od 6 do 12 miesięcy	626	368	258
od 12 do 24 miesięcy	516	319	197
powyżej 24 miesięcy	718	486	232

Tabela 40**Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie mławskim**

Wymiar stażu pracy osób zarejestrowanych	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Bezrobotni nie posiadający stażu pracy	675	458	217
Bezrobotni z rocznym lub krótszym stażem pracy	436	278	158
Bezrobotni ze stażem pracy od 1 do 5 lat	989	544	445
Bezrobotni ze stażem pracy od 5 do 10 lat	624	350	274
Bezrobotni ze stażem pracy od 10 do 20 lat	583	316	267
Bezrobotni ze stażem pracy od 20 do 30 lat	324	118	206
Bezrobotni ze stażem pracy dłuższym niż 30 lat	48	8	40

2. 1. 3. Sytuacja ekonomiczna w powiecie płońskim

Największy udział w strukturze gospodarczej powiatu płońskiego wg liczby zatrudnionych w poszczególnych sektorach, ma rolnictwo -13 393 osób (57,4%). W usługach zatrudnionych jest 6 527 osób (28%). Najmniejsze zatrudnienie obejmuje sektor przemysłowy – 3 408 osób (14,6%). Sektor usługowy jest jedynym, w którym przeważają kobiety, stanowiąc 67,1% zatrudnionych w nim osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wynosi 2 355,98 PLN i stanowi 82,2% średniego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. Stopa zatrudnienia w powiecie mierzona stosunkiem ogólnej liczby zatrudnionych do liczby osób w wieku produkcyjnym kształtuje się na poziomie 43,1%.

Główny Urząd Statystyczny podaje wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu płońskiego, których wartości wpływają pośrednio na dynamikę gospodarki w subregionie. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie płońskim, stanowiący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym, wynosi 61,4. Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (w wieku 65 lat i więcej) przypadających na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) w ogóle populacji wynosi 74,3. Z kolei wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 26,2.

Tabela 41
Zatrudnienie w powiecie płońskim w poszczególnych sektorach gospodarki¹⁴

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
rolnictwo	13 393	6 015	7 378
przemysł	3 408	1 066	2 342
usługi	6 527	4 381	2 146
Razem	23 328	11 462	11 866

W rejestrze REGON zarejestrowane są 5 354 podmioty gospodarki narodowej, z których zdecydowaną większość stanowią podmioty zatrudniające 0-9 osób – 5 080 (94,9%). Wśród pozostałych są: 244 podmioty zatrudniające 10-49 osób, 29 podmiotów zatrudniających 50-249 osób oraz 1 podmiot gospodarczy zatrudniający 250-999 osób. Na 10 000 ludności w powiecie płońskim przypada 613 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W powiecie występuje wzrost liczby podmiotów gospodarczych, którego dynamikę odzwierciedla przewaga liczby jednostek nowozarejestrowanych w rejestrze REGON w 2007 r. (68 jednostek na 10 000 ludności) nad liczbą jednostek wykreślonych z rejestru (49 jednostek na 10 000 ludności).

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, jednostki sektora publicznego stanowią 4,3% (230), a jednostki sektora prywatnego 95,7% (5 124). Największy udział wśród podmiotów gospodarczych na terenie powiatu płońskiego przypada podmiotom prowadzącym handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (35,7%), działalność w branży budowlanej (10,5%), zajmujących się przetwórstwem przemysłowym (9,6%) oraz obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej (9,4%). Podmioty działające w w/w branżach łącznie stanowią prawie 2/3 wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie płońskim (65,2%).

¹⁴ Dane zawarte w tabeli obejmują rolników indywidualnych. Dane obejmują sektor usługowy jako osoby zatrudnione w usługach rynkowych i usługach nierynkowych łącznie.

Tabela 42
Podmioty gospodarki narodowej w powiecie płońskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg
sekcji PKD¹⁵

Sekcja PKD	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	310	5,8%
rybactwo	1	0,02%
górnictwo	7	0,1%
przetwórstwo przemysłowe	512	9,6%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	6	0,1%
budownictwo	565	10,5%
handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	1 913	35,7%
hotele i restauracje	120	2,2%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	365	6,8%
pośrednictwo finansowe	150	2,8%
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	503	9,4%
administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	101	1,9%
edukacja	192	3,6%
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	196	3,7%
działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	413	7,7%
Razem	5 354	100%

W powiecie płońskim zarejestrowane są również 183 samorządowe jednostki organizacyjne, w tym 46 powiatowych. Większość z nich (124) to jednostki systemu edukacji (w tym 36 powiatowych). Z pozostałych, najwięcej jest jednostek systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej (19, w tym 6 powiatowych). Resztę stanowi: 16 podmiotów prowadzących działalność usługową, komunalną, społeczną, 14 podmiotów administracji publicznej lub obrony narodowej, obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i powszechnych ubezpieczeń zdrowotnych (w tym 2 powiatowe). 7 podmiotów prowadzi działalność w zakresie obsługi nieruchomości, wynajmu i usług związanych z prowadzeniem działalności

¹⁵ Dane w tabeli obejmują klasyfikację sekcji PKD ustaloną w 2004 r. i obowiązującą do dnia 1 stycznia 2008 r. (dzień wejścia w życie nowego rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 24 grudnia 2007 r. w sprawie polskiej klasyfikacji działalności, Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z dn. 31.12.2007 r.), ponieważ tą klasyfikację ujmują dane Głównego Urzędu Statystycznego dla podmiotów gospodarczych za rok 2007.

gospodarczej (w tym 1 podmiot powiatowy), a 1 podmiot zajmuje się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz lub wodę.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wynosi 18,0%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych (łącznie 6 101 osób) przeważają liczebnie kobiety (3 258). Większość osób zarejestrowanych poprzednio pracowała (4 805). Wśród nich z przyczyn dotyczących zakładu zwolnionych zostało 350 osób. Wśród osób dotychczas niepracujących (1 296), dominują kobiety – 62,7% ogółu dotychczas nie pracujących (1296). Kobiety dominują również w grupie zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących na wsi – 53,6% (2 145 spośród 4 004 zamieszkujących na wsi). W ogólnej liczbie osób zarejestrowanych jako bezrobotne na terenie powiatu płońskiego, 1 279 osób posiada prawo do zasiłku (21%), w tym 558 kobiet i 721 mężczyzn.

W strukturze bezrobocia w powiecie wg wieku najwyższą liczbą osób zarejestrowanych wyróżnia się grupa ludzi młodych między 25, a 34 rokiem życia. Należy do niej 37,1% ogółu bezrobotnych (1 935 osób). Przeszło 2/3 ogółu bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub gimnazjalnym i niższym – 67,2% (4 103 osoby). W tych kategoriach dominują mężczyźni. Kobiety są nadreprezentowane w grupie osób z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym. W strukturze bezrobocia wg długości okresu czasu pozostawania bez pracy, najliczniejsze są osoby pozostające bez pracy najkrócej, tzn. poniżej 3 miesięcy (18,5% ogółu bezrobotnych, czyli 1 130 osób) i osoby pozostające bez pracy najdłużej tzn. powyżej 24 miesięcy (40,1% ogółu bezrobotnych, czyli 2 447). Większość bezrobotnych w powiecie to osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat (27,7% ogółu bezrobotnych, czyli 1 691 osób).

Tabela 43
Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie płońskim wg wieku osób bezrobotnych

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
24 i mniej	1 228	704	524
25-34	1 935	1 152	783
35-44	1 208	639	569
45-54	1 328	641	687
55 i więcej	402	122	280
Razem	6 101	3 258	2 843

Tabela 44

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie płońskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych

Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	282	203	79
policealne, średnie zawodowe	1 006	633	373
średnie ogólnokształcące	710	493	217
zasadnicze zawodowe	1 922	943	979
gimnazjalne lub poniżej	2 181	986	1 195
Razem	6 101	3 258	2 843

Tabela 45

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie płońskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych

Czas pozostawania bez pracy	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
poniżej 3 miesięcy	1 130	497	633
od 3 do 6 miesięcy	665	339	326
od 6 do 12 miesięcy	981	457	524
od 12 do 24 miesięcy	878	483	395
powyżej 24 miesięcy	2 447	1 482	965

Tabela 46

Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie płońskim

Wymiar stażu pracy osób zarejestrowanych	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Bezrobotni nie posiadający stażu pracy	1 296	813	483
Bezrobotni z rocznym lub krótszym stażem pracy	807	496	311
Bezrobotni ze stażem pracy od 1 do 5 lat	1 691	895	796
Bezrobotni ze stażem pracy od 5 do 10 lat	1 009	502	507
Bezrobotni ze stażem pracy od 10 do 20 lat	799	387	412
Bezrobotni ze stażem pracy od 20 do 30 lat	421	150	271
Bezrobotni ze stażem pracy dłuższym niż 30 lat	78	15	63

2. 1. 4. Sytuacja ekonomiczna w powiecie żuromińskim

Zdecydowanie największy udział w strukturze gospodarczej powiatu żuromińskiego wg liczby zatrudnionych w poszczególnych sektorach, ma rolnictwo – 7 387 (65,4%). W sektorze usług zatrudnionych jest 2 708 osób (24%), a najmniej w sektorze przemysłowym –

1194 osoby (10,6%). Usługi są jedynym sektorem z przewagą zatrudnienia kobiet (69,3%). Mężczyźni są zatrudnieni w ogromnej większości w rolnictwie, włączając rolników indywidualnych – 4 323 osoby (72,9% ogółu mężczyzn i 58,5% ogółu zatrudnionych w sektorze). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie wynosi 2 027,67 PLN i stanowi 70,7% średniego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju. Stopa zatrudnienia w powiecie mierzona stosunkiem ogólnej liczby zatrudnionych do liczby osób w wieku produkcyjnym, kształtuje się na poziomie 47,5%.

Główny Urząd Statystyczny podaje wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu żuromińskiego, których wartości wpływają pośrednio na dynamikę gospodarki w subregionie. Wskaźnik obciążenia demograficznego w powiecie żuromińskim, stanowiący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 68,1. Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (w wieku 65 lat i więcej) przypadających na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) w ogóle populacji wynosi 75,7. Z kolei wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 29,3.

Tabela 47
Zatrudnienie w powiecie żuromińskim w poszczególnych sektorach gospodarki¹⁶

	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
rolnictwo	7 387	3 064	4 323
przemysł	1 194	418	776
usługi	2 708	1 876	832
Razem	11 289	5 358	5 931

W rejestrze REGON zarejestrowane są 2 473 podmioty gospodarki narodowej, z których zdecydowaną większość stanowią podmioty zatrudniające 0-9 osób – 2 381 (96,3%). Wśród pozostałych są: 82 podmioty zatrudniające 10-49 osób, 9 podmiotów zatrudniających 50-249 osób oraz 1 podmiot gospodarczy zatrudniający 250-999 osób. Na 10 000 ludności w powiecie żuromińskim przypada 619 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W powiecie występuje wzrost liczby podmiotów gospodarczych, którego dynamikę

¹⁶ Dane zawarte w tabeli obejmują rolników indywidualnych. Dane obejmują sektor usługowy jako osoby zatrudnione w usługach rynkowych i usługach nierynkowych łącznie.

odzwierciedla przewaga liczby jednostek nowozarejestrowanych w rejestrze REGON w 2007 r. (70 jednostek na 10 000 ludności) nad liczbą jednostek wykreślonych z rejestru (48 jednostek na 10 000 ludności).

Wśród zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, jednostki sektora publicznego stanowią 4,6% (114), a jednostki sektora prywatnego 95,4% (2 359). Największy udział wśród podmiotów gospodarczych na terenie powiatu żuromińskiego przypada podmiotom prowadzącym handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (35,3%), działającym w branży budowlanej (14,5%), a także podmiotom prowadzącym działalność w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie (13,4%). Podmioty działające w w/w branżach łącznie stanowią prawie 2/3 wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie żuromińskim (62,3%).

Tabela 48
Podmioty gospodarki narodowej w powiecie żuromińskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD¹⁷

Sekcja PKD	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	331	13,4%
przetwórstwo przemysłowe	198	8%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	5	0,2%
budownictwo	359	14,5%
handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	874	35,3%
hotele i restauracje	33	1,3%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	66	2,7%
pośrednictwo finansowe	59	2,4%
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	164	6,6%
administracja publiczna i obrona		

¹⁷ Dane w tabeli obejmują klasyfikację sekcji PKD ustaloną w 2004 r. i obowiązującą do dnia 1 stycznia 2008 r. (dzień wejścia w życie nowego rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 24 grudnia 2007 r. w sprawie polskiej klasyfikacji działalności, Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z dn. 31.12.2007 r.), ponieważ tą klasyfikację ujmują dane Głównego Urzędu Statystycznego dla podmiotów gospodarczych za rok 2007.

narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	64	2,6%
edukacja	98	4%
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	75	3%
działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	147	5,9%
Razem	2 473	100%

W powiecie żuromińskim zarejestrowanych jest również 111 samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym 27 powiatowych. Ponad połowę z nich stanowią jednostki systemu edukacji (69, w tym 20 powiatowych). Wśród pozostałych jest: 12 jednostek systemów ochrony zdrowia i pomocy społecznej (w tym 4 powiatowe), 8 podmiotów administracji publicznej lub obrony narodowej, obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego (w tym 2 powiatowe), a także 10 podmiotów prowadzących działalność usługową, komunalną, społeczną.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie wynosi 20,8%. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych (3 431) nieco przeważa liczba kobiet (1 784) nad liczbą mężczyzn (1 647). Większość zarejestrowanych podejmowała wcześniej zatrudnienie – 2 375 osób (69,2%). Spośród nich tylko 43 osoby zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Dotychczas w ogóle nie pracowało 1 056 osób (30,8%). Zdecydowana większość bezrobotnych w powiecie zamieszkuje na wsi – 2 451 osób (71,4%). 691 osób zarejestrowanych w powiecie żuromińskim to osoby bezrobotne z prawem do zasiłku (20,1%). Większość bezrobotnych z prawem do zasiłku stanowią mężczyźni – 454 osoby (65,7% bezrobotnych z prawem do zasiłku).

Najliczniejsze grupy spośród kategorii wieku bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie żuromińskim, reprezentują ludzie młodzi, w wieku poniżej 25 roku życia. Jest ich łącznie 1 862 osoby (54,3% ogółu). Prawie 2/3 ogółu bezrobotnych w powiecie stanowią osoby najniżej wykształcone tzn. z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub gimnazjalnym i niższym – łącznie 2 156 osób (62,8%). Najliczniejsi bezrobotni w powiecie żuromińskim pozostający w rejestrze, to osoby, które pozostają bez zatrudnienia albo najkrócej tzn. poniżej 3 miesięcy (692) albo najdłużej tzn. powyżej 24 miesięcy (1 213 osób). Większość osób bezrobotnych w powiecie to osoby, które w ogóle nie posiadają stażu pracy – 1 056 (30,8% ogółu).

Tabela 49

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie żuromińskim wg wieku osób bezrobotnych

Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
24 i mniej	880	431	449
25-34	982	561	421
35-44	684	398	286
45-54	693	334	359
55 i więcej	192	60	132
Razem	3 431	1 784	1 647

Tabela 50

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie żuromińskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych

Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
wyższe	147	103	44
policealne, średnie zawodowe	756	416	340
średnie ogólnokształcące	372	232	140
zasadnicze zawodowe	1 116	516	600
gimnazjalne lub poniżej	1 040	517	523
Razem	3 431	1 784	1 647

Tabela 51

Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie żuromińskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych

Czas pozostawania bez pracy	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
poniżej 3 miesięcy	692	267	425
od 3 do 6 miesięcy	470	206	264
od 6 do 12 miesięcy	521	235	286
od 12 do 24 miesięcy	535	274	261
powyżej 24 miesięcy	1 213	802	411

Tabela 52**Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie żuromińskim**

Wymiar stażu pracy osób zarejestrowanych	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Bezrobotni nie posiadający stażu pracy	1 056	590	466
Bezrobotni z rocznym lub krótszym stażem pracy	543	319	224
Bezrobotni ze stażem pracy od 1 do 5 lat	735	354	381
Bezrobotni ze stażem pracy od 5 do 10 lat	468	269	199
Bezrobotni ze stażem pracy od 10 do 20 lat	444	212	232
Bezrobotni ze stażem pracy od 20 do 30 lat	160	37	123
Bezrobotni ze stażem pracy dłuższym niż 30 lat	25	3	22

2. 2. Sytuacja ekonomiczna w subregionie ciechanowskim

Powiaty subregionu ciechanowskiego tworzą obszar o wyraźnej dominacji w gospodarce sektora rolniczego. W sektorze rolniczym znajduje zatrudnienie większość pracujących mieszkańców badanych powiatów, z wyjątkiem powiatu ciechanowskiego, w którym najwięcej osób jest zatrudnionych w sektorze usługowym. Charakterystyczną cechą struktury gospodarczej powiatów tworzących subregion jest słabo rozwinięty sektor przemysłowy. Na tym tle wyróżnia się powiat mławski, którego struktura gospodarcza obejmuje 34,6-procentowy udział sektora przemysłowego. Jedynym sektorem, w którym dominuje zatrudnienie kobiet, we wszystkich czterech powiatach, są usługi. Wysoka stopa zatrudnienia mężczyzn w rolnictwie wiąże się ze znacznym udziałem rolników indywidualnych.

Rozpiętość wysokości przeciętnych wynagrodzeń w powiatach subregionu jest niewysoka. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosi od 2 027,67 PLN w powiecie żuromińskim do 2 519,76 PLN w powiecie ciechanowskim, tzn. w granicach 71-87,9% średniego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w kraju.

Najniższa stopa zatrudnienia w subregionie mierzona stosunkiem ogólnej liczby zatrudnionych do liczby osób w wieku produkcyjnym, występuje w powiecie płońskim (43,1%), natomiast najwyższa w powiecie mławskim (51,5%). Wskaźnik obciążenia demograficznego, stanowiący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na każde 100 osób w wieku produkcyjnym jest najwyższy w powiecie żuromińskim (68,1), a najniższy w powiecie ciechanowskim (56,4). Wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą osób w wieku poprodukcyjnym (w wieku 65 lat i więcej) przypadających na

każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 roku życia) w ogóle populacji, jest najniższy w powiecie ciechanowskim (69,4), a najwyższy w powiecie żuromińskim (75,7). Wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym jest najniższy w powiecie ciechanowskim (23,1) i najwyższy w powiecie żuromińskim (29,3).

Najwięcej podmiotów gospodarczych w subregionie jest zarejestrowanych w powiecie ciechanowskim (750 podmiotów na 10 000 ludności), natomiast najmniej w powiecie płońskim (613 na 10 000 ludności). W poszczególnych powiatach subregionu funkcjonuje od 2 473 do 6 792 podmioty gospodarcze, wśród których zdecydowanie dominują drobne firmy zatrudniające poniżej 10 pracowników. W subregionie prowadzą działalność zaledwie 2 podmioty zatrudniające co najmniej 1000 pracowników (w powiatach: ciechanowskim i mławskim). We wszystkich powiatach odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych, który zidentyfikowano na podstawie przewagi liczby jednostek nowozarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 000 ludności w 2007 r. nad liczbą jednostek wykreślonych z rejestru na 10 000 ludności.

Największy udział wśród podmiotów gospodarczych na obszarze całego subregionu przypada podmiotom prowadzącym handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Wysoki jest także udział podmiotów prowadzących działalność w branży budowlanej, a także zajmujących się obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej. Również wysoki jest udział podmiotów prowadzących działalność w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, zajmujących się przetwórstwem przemysłowym oraz transportem, gospodarką magazynową i łącznością.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w poszczególnych powiatach subregionu jest stosunkowo wysoka i zróżnicowana. Kształtuje się między 12,1% (w powiecie mławskim) i 14,7% (w powiecie ciechanowskim), a 18,0% (w powiecie płońskim) i 20,8% (w powiecie żuromińskim). Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiatach subregionu ciechanowskiego dominują kobiety, osoby wcześniej zatrudnione, wśród których występuje nieliczny odsetek osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Wśród bezrobotnych występuje wysoki odsetek osób zamieszkujących na wsi. Prawo do zasiłku przysługuje zdecydowanie wyższej liczbie bezrobotnych mężczyzn, niż bezrobotnych kobiet. Strukturę bezrobocia w subregionie ciechanowskim charakteryzuje wysoki odsetek osób należących do młodszych grup wieku: 25-34 lata, a także legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym. Bardzo wysoki odsetek bezrobotnych stanowią łącznie grupy osób

z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym lub nie posiadających wykształcenia szkolnego (blisko 2/3 ogółu bezrobotnych). Wśród kobiet, liczna jest grupa bezrobotnych z wykształceniem średnim zawodowym lub policealnym. Większość wśród bezrobotnych w powiatach subregionu stanowią osoby, które pozostają w rejestrze najkrócej (poniżej 3 miesięcy) albo najdłużej (powyżej 24 miesięcy). Wśród tych ostatnich przeważają kobiety. Większość bezrobotnych w subregionie to osoby ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat.

3. 1. Sytuacja społeczna w poszczególnych powiatach subregionu ciechanowskiego

3. 1. 1. Sytuacja społeczna w powiecie ciechanowskim

W powiecie ciechanowskim, na podstawowym i średnim poziomie kształcenia, funkcjonuje 38 szkół podstawowych, 21 gimnazjów, 8 zasadniczych szkół zawodowych, 15 zawodowych szkół średnich, 1 szkoła artystyczna nie dająca uprawnień zawodowych, 15 ogólnokształcących szkół średnich oraz 1 szkoła policealna. Łącznie jest to 99 jednostek oświatowych. Wśród nich w powiecie znajduje się 9 szkół specjalnych (w tym 6 ponadgimnazjalnych) i 12 szkół dla dorosłych.¹⁸ Na poziomie szkoły średniej (w miejscowych liceach i technikach) uczniowie mogą kształcić się m. in. w oddziałach: humanistycznym z elementami prawa, humanistyczno-europejskim humanistyczno-dziennikarskim, językowym, chemicznym z elementami farmacji, geograficzno-biologicznym i biologiczno-medycznym, informatyczno-matematycznym oraz w profilach: ekonomiczno-administracyjnym, zarządzanie informacją oraz kształtowanie środowiska, a także starać się o zdobycie dyplomu technika ekonomisty, technika organizacji usług gastronomicznych, technika handlowca. Zarówno na poziomie szkoły średniej (technikum), jak też w zasadniczych szkołach zawodowych istnieje kilka ośrodków kształcenia w zakresie obsługi i naprawy samochodów oraz gastronomii (szkoły kucharskie). Nauka w szkołach zawodowych obejmuje również: fryzjerstwo, cukiernictwo i budownictwo. Mieszkańcy powiatu mogą także korzystać z usług centrum kształcenia ustawicznego.¹⁹

W mieście Ciechanowie znajduje się 6 szkół wyższych: Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieyszтора z siedzibą w Pułtusku (prowadzi 12 kierunków studiów humanistycznych oraz 2 seminaria doktoranckie na wydziałach historycznym i nauk

¹⁸ Dane GUS (2007).

¹⁹ www.ciechanow.powiat.pl

politycznych); Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa (prowadzi 8 kierunków studiów m. in. w zakresie ochrony zdrowia – w Ciechanowie pielęgniarstwo, inżynierii, mechaniki i budowy maszyn, inżynierii środowiska, nauk humanistycznych, kulturoznawstwa, ekonomii, elektroniki i telekomunikacji, a także 14 rodzajów studiów podyplomowych w programie kształcenia ustawicznego); Wyższa Szkoła Menadżerska, Wyższa Szkoła Biznesu i Zarządzania, kolegium języków obcych oraz kolegium nauczycielskie.²⁰

Tabela 53
Infrastruktura szkolna w powiecie ciechanowskim

Rodzaje szkół	Liczba szkół	Liczba uczniów			Liczba absolwentów		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
SZKOŁY PODSTAWOWE							
szkoły podstawowe	37	6 168	2 943	3 225	1 249	606	643
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	1	45	15	30	4	2	2
SZKOŁY GIMNAZJALNE							
gimnazja	18	3 926	1 926	2 000	1 369	685	684
gimnazja specjalne dla dzieci i młodzieży	2	57	22	35	20	7	13
gimnazja dla dorosłych	1	135	22	113	-	-	-
SZKOŁY ZAWODOWE							
zasadnicze szkoły zawodowe	5	599	200	399	176	52	124
zasadnicze szkoły zawodowe specjalne dla młodzieży	2	51	20	31	24	12	12

²⁰ Tamże, informacje aktualizowane w listopadzie 2008 r.

szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	1	8	4	4	-	-	-
SZKOŁY ŚREDNIE ZAWODOWE							
licea profilowane	5	645	319	326	151	84	67
technika	5	917	237	680	162	61	101
technika specjalne dla młodzieży	1	16	9	7	6	3	3
technika specjalne uzupełniające dla młodzieży	1	15	6	9	9	3	6
licea profilowane dla dorosłych	2	213	75	138	20	13	7
szkoły zawodowe dla dorosłych	1	15	4	11	-	-	-
SZKOŁY ARTYSTYCZNE							
szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych	1	61	34	27	5	2	3
SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE							
licea ogólnokształcące	7	2 259	1 402	857	839	542	297
licea ogólnokształcące dla dorosłych	2	129	37	92	51	23	28
licea ogólnokształcące uzupełniające dla dorosłych	6	325	149	176	116	44	72
SZKOŁY POLICEALNE							
szkoły policealne specjalne dla młodzieży	1	12	3	9	-	-	-

Tabela 54
Egzaminy maturalne w powiecie ciechanowskim

Rodzaje szkół	Liczba absolwentów szkół średnich przystępujących do egzaminu maturalnego	Liczba absolwentów szkół otrzymujących świadectwa dojrzałości
technika	148	125
licea profilowane	146	133
technika specjalne dla młodzieży	3	3
technika dla dorosłych	8	7
licea profilowane dla dorosłych	9	7
ogółem	314	275

Infrastruktura agencji zatrudnienia jest skromna. W Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia, wśród 466 agencji pośrednictwa pracy na terenie województwa mazowieckiego, zaledwie 2 podmioty funkcjonują na terenie powiatu ciechanowskiego: Fundacja Gospodarcza im. Karola Marcinkowskiego w Ciechanowie i Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie. Ta ostatnia prowadzi również działalność w zakresie doradztwa personalnego (pośród 409 podmiotów w rejestrze w województwie mazowieckim). W rejestrze nie zidentyfikowano żadnej agencji poradnictwa zawodowego funkcjonującej w powiecie.²¹

Wskaźnikiem aktywności obywatelskiej społeczności powiatu ciechanowskiego, o pozytywnym wymiarze dla obrazu miejscowego kapitału społecznego, jest frekwencja w wyborach samorządowych. W ostatnim głosowaniu w dniu 12 listopada 2006 r., w wyborach władz gminnych, powiatowych i wojewódzkich, w 121 obwodach, wyborcom wydano 36 458 kart. Frekwencja wyniosła 50% i była o 4% wyższa od średniej w całym kraju (45,99%). Druga tura wyborów wójtów i burmistrzów miast (26.11.2006) cieszyła się mniejszym zainteresowaniem, ale frekwencja mieszkańców powiatu osiągnęła poziom średniej w kraju tzn. przekroczyła 39%.²²

Według danych GUS, na terenie powiatu istnieje 242 organizacje sektora non-profit, w tym 183 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 7 fundacji i 52 spółdzielnie. Jednocześnie 5 446 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Zatem na jedną instytucję obywatelską przypadają 22 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

²¹ www.kraz.praca.gov.pl

²² www.pkw.gov.pl

Sytuację zdrowotną ludności powiatu ciechanowskiego ilustruje odsetek osób niepełnosprawnych, który dla całego powiatu kształtuje się na poziomie 155,4 na 1000 ludności. Przy czym, odsetek ten jest wyższy na obszarach wiejskich, niż w mieście i wyższy wśród kobiet, niż wśród mężczyzn. Najwyższy odsetek osób niepełnosprawnych występuje wśród kobiet zamieszkujących na wsi (177,6).

Tabela 55
Osoby niepełnosprawne w powiecie ciechanowskim²³

	Cały powiat			Miasto			Wieś		
	Ogółem	K*	M**	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
Osoby niepełnosprawne	14 262	7 669	6 593	7 278	3 965	3 313	6 984	3 704	3 280
Osoby niepełnosprawne prawnie	12 366	6 513	5 853	6 448	3 446	3 002	5 918	3 067	2 851
Dorośle osoby niepełnosprawne (w wieku 16 lat i więcej)	13 790	7 480	6 310	7 038	3 173	3 865	6 752	3 615	3 137
Osoby niepełnosprawne na 1000 ludności	155,4	164,2	146,4	146,9	153,3	140,0	165,3	177,6	153,3

* K- kobiety

** M – mężczyźni

3. 1. 2. Sytuacja społeczna w powiecie mławskim

W powiecie mławskim, na podstawowym i średnim poziomie kształcenia funkcjonuje 40 szkół podstawowych, 16 gimnazjów, 6 zasadniczych szkół zawodowych, 7 zawodowych szkół średnich, 13 ogólnokształcących szkół średnich, a także 2 szkoły artystyczne nie dające

²³ W tabeli wykorzystano dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: www.stat.gov.pl; oprac. *Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.*, GUS, Warszawa 2006. W statystykach GUS osoby niepełnosprawne są identyfikowane ze względu na subiektywną ocenę posiadania ograniczeń w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych typowych dla własnego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa, jak również posiadania prawnego orzeczenia o niepełnosprawności lub inwalidztwie osoby wieku 16 lat i więcej lub uprawnienia do otrzymywania zasiłku pielęgnacyjnego osoby w wieku 0-15 lat – osoby niepełnosprawne prawnie.

uprawnień zawodowych i 2 szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. Łącznie jest to 86 jednostek oświatowych. Wśród nich w powiecie znajdują się 4 szkoły specjalne, w tym 2 ponadgimnazjalne i 8 szkół dla dorosłych (w tym aż 7 liceów ogólnokształcących dla dorosłych).²⁴ Na poziomie szkoły średniej (w miejscowych liceach i technikach) uczniowie mogą kształcić się m. in. w klasach: humanistycznej z elementami dziennikarstwa, sportowo-obronnej, matematyczno-informatycznej, a także w profilach: ekonomiczno-administracyjnym, zarządzanie informacją. W średnich szkołach zawodowych mieszkańcy powiatu mogą starać się o uzyskanie dyplomu technika: technologii drewna, technologii żywności, żywienia i gospodarstwa domowego, kelnera i kucharza, elektronika, informatyka, ekonomisty, handlowca, technika urządzeń sanitarnych, administracji, BHP, technika obsługi turystycznej, ochrony środowiska, usług fryzjerskich, usług kosmetycznych, technika logistyka. Kształcenie w szkołach zasadniczych obejmuje naukę zawodów m.in.: elektryka, stolarza, technologa robót wykończeniowych, ślusarza.

W mieście Mławie funkcjonuje Instytut Filologiczno-Historyczny, który przynależy do Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie. W Mławie dostępne są również 3 szkoły policealne, które kształcą m. in. w zakresie: odnowy fizycznej, kosmetyki i wizażu, fizjoterapii i masażu, prawa i administracji, ekonomii i informatyki, a także zawodów agenta celnego i architekta wnętrz. W mieście Mławie znajdują się również szkoły muzyczne I i II stopnia.²⁵

Tabela 56
Infrastruktura szkolna w powiecie mławskim

Rodzaje szkół	Liczba szkół	Liczba uczniów			Liczba absolwentów		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
SZKOŁY PODSTAWOWE							
szkoły podstawowe	39	5 495	2 664	2 831	1 071	533	538
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	1	50	19	31	5	4	1

²⁴ Dane GUS (2007).

²⁵ www.powiatmlawski.pl

SZKOŁY GIMNAZJALNE							
gimnazja	14	3 356	1 595	1 761	1 118	549	569
gimnazja specjalne dla dzieci i młodzieży	1	30	12	18	17	6	11
gimnazja dla dorosłych	1	20	-	20	-	-	-
SZKOŁY ZAWODOWE							
zasadnicze szkoły zawodowe	4	297	36	261	93	18	75
zasadnicze szkoły zawodowe specjalne dla młodzieży	1	9	4	5	10	1	9
szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	1	21	7	14	-	-	-
SZKOŁY ŚREDNIE ZAWODOWE							
licea profilowane	3	362	203	159	150	75	75
technika	4	1 110	481	629	239	117	122
SZKOŁY ARTYSTYCZNE							
szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych	2	115	79	36	27	15	12
szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe	2	64	36	28	6	2	4
SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE							
licea ogólnokształcące	6	1 532	945	587	430	283	147

licea ogólnokształcące dla dorosłych	3	163	63	100	29	14	15
licea ogólnokształcące uzupełniające dla dorosłych	4	133	41	92	31	11	20

Tabela 57
Egzaminy maturalne w powiecie mławskim

Rodzaje szkół	Liczba absolwentów szkół średnich przystępujących do egzaminu maturalnego	Liczba absolwentów szkół otrzymujących świadectwa dojrzałości
technika	206	129
licea profilowane	146	122
ogółem	352	251

Infrastruktura agencji zatrudnienia jest skromna. W Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia figuruje zaledwie 1 podmiot funkcjonujący na terenie powiatu jako agencja pośrednictwa pracy i agencja poradnictwa zawodowego – Centrum Szkoleń i Rozwoju Biznesu Euro-Partner Grzegorz Szczepkowski w Mławie (spośród 466 agencji pośrednictwa pracy i agencji poradnictwa zawodowego łącznie zarejestrowanych w województwie mazowieckim). Na terenie powiatu funkcjonuje także 1 agencja doradztwa personalnego w Strzegowie (spośród 409 podmiotów zarejestrowanych na terenie województwa mazowieckiego).²⁶

Wskaźnikiem aktywności obywatelskiej społeczności powiatu mławskiego, o pozytywnym wymiarze dla obrazu miejscowego kapitału społecznego, jest frekwencja w wyborach samorządowych. W ostatnim głosowaniu w dniu 12 listopada 2006 r., w wyborach władz gminnych, powiatowych i wojewódzkich, w 113 obwodach, wyborcom wydano 29 406 kart. Frekwencja wyniosła 50% i była o 4% wyższa od średniej w całym kraju (45,99%). Druga tura wyborów wójtów i burmistrzów miast (26.11.2006) cieszyła się mniejszym zainteresowaniem i osiągnęła zaledwie 34%.²⁷

Według danych GUS, na terenie powiatu istnieje 171 organizacji sektora non-profit, w tym 136 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 2 fundacje i 33 spółdzielnie. Jednocześnie

²⁶ www.kraz.praca.gov.pl

²⁷ www.pkw.gov.pl

3 828 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Zatem na jedną instytucję obywatelską przypadają 22 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Sytuację zdrowotną ludności powiatu mławskiego ilustruje odsetek osób niepełnosprawnych, który dla całego powiatu kształtuje się na poziomie 171,8 na 1000 ludności. Przy czym, odsetek ten jest wyższy na obszarach wiejskich, niż w mieście i wyższy wśród kobiet, niż wśród mężczyzn. Najwyższy odsetek osób niepełnosprawnych występuje wśród kobiet zamieszkujących na wsi (193,1).

Tabela 58
Osoby niepełnosprawne w powiecie mławskim²⁸

	Cały powiat			Miasto			Wieś		
	Ogółem	K*	M**	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
Osoby niepełnosprawne	12 673	6 764	5 909	4 619	2 498	2 121	8 054	4 266	3 788
Osoby niepełnosprawne prawnie	11 199	5 867	5 332	4 183	2 237	1 946	7 016	3 630	3 386
Dorośle osoby niepełnosprawne (w wieku 16 lat i więcej)	12 243	6 587	5 656	4 420	2 413	2 007	7 823	4 174	3 649
Osoby niepełnosprawne na 1000 ludności	171,8	180,6	162,8	157,0	162,5	151,0	181,6	193,1	170,2

* K- kobiety

** M - mężczyźni

3. 1. 3. Sytuacja społeczna w powiecie płońskim

W powiecie płońskim na podstawowym i średnim poziomie kształcenia funkcjonuje 44 szkoły podstawowe, 23 gimnazja, 6 zasadniczych szkół zawodowych, 9 średnich szkół zawodowych, 17 ogólnokształcących szkół średnich oraz 1 szkoła artystyczna nie dająca uprawnień zawodowych. Łącznie jest to 100 jednostek oświatowych. Wśród nich w powiecie

²⁸ W tabeli wykorzystano dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: Źródło: www.stat.gov.pl; oprac. Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r., GUS, Warszawa 2006.

znajduje się 7 szkół specjalnych i 9 liceów dla dorosłych.²⁹ Uczniowie szkół średnich ogólnokształcących mogą kształcić się w oddziałach o rozszerzonych programach zajęć w ramach większości przedmiotów obowiązkowych. W powiecie są im również dostępne szkoły średnie z następującymi profilami nauczania: zarządzanie informacją (w 3 szkołach); ekonomiczno-administracyjnym (w 2 szkołach), kształtowania środowiska i o profilu socjalnym. W powiecie płońskim można ubiegać się o uzyskanie dyplomu technika o następujących specjalnościach: mechanika (obsługa i naprawa pojazdów samochodowych), mechanizacji rolnictwa, rolnika, agrobiznesu, żywienia i gospodarstwa domowego, handlowca, organizacji usług gastronomicznych, ekonomisty. Nauczanie w zasadniczych szkołach zawodowych obejmuje następujące zawody: ślusarza, stolarza, murarza, malarza-tapeciarza, krawca, elektryka, monter-elektronika, rolnika, mechanika-operatora pojazdów i maszyn rolniczych, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, kucharza małej gastronomii. Licea uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych umożliwiają podwyższenie wykształcenia i uzyskanie dyplomu technika w następujących kierunkach kształcenia: socjalnym, ekonomiczno-administracyjnym, gastronomii, rachunkowości, informatyce, obsłudze ruchu turystycznego.³⁰

Tabela 59
Infrastruktura szkolna w powiecie płońskim

Rodzaje szkół	Liczba szkół	Liczba uczniów			Liczba absolwentów		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
SZKOŁY PODSTAWOWE							
szkoły podstawowe	42	6 311	3 065	3 246	1 196	604	592
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	2	25	5	20	8	-	8
SZKOŁY GIMNAZJALNE							
gimnazja	21	3 752	1 888	1 864	1 346	648	698

²⁹ Dane GUS (2007).

³⁰ www.powiat-plonski.pl

gimnazja specjalne dla dzieci i młodzieży	2	62	17	45	33	13	20
SZKOŁY ZAWODOWE							
zasadnicze szkoły zawodowe	3	708	225	483	228	59	169
zasadnicze szkoły zawodowe specjalne dla młodzieży	1	57	17	40	13	3	10
szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	2	14	7	7	-		
SZKOŁY ŚREDNIE ZAWODOWE							
licea profilowane	4	574	366	208	195	110	85
technika	5	928	339	589	226	84	142
SZKOŁY ARTYSTYCZNE							
szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych	1	70	55	15	7	5	2
SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE							
licea ogólnokształcące	8	1 797	1 081	716	567	363	204
licea ogólnokształcące dla dorosłych	5	307	106	201	49	16	33
licea ogólnokształcące uzupełniające dla dorosłych	4	193	62	131	21	9	12

Tabela 60
Egzaminy maturalne w powiecie płońskim

Rodzaje szkół	Liczba absolwentów szkół średnich przystępujących do egzaminu maturalnego	Liczba absolwentów szkół otrzymujących świadectwa dojrzałości
technika	192	1665
licea profilowane	186	175
ogółem	378	340

Infrastruktura agencji zatrudnienia jest skromna. W Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia istnieje tylko jeden podmiot zarejestrowany jako agencja poradnictwa zawodowego na terenie powiatu płońskiego - w miejscowości Skwary (spośród 201 tego typu podmiotów zarejestrowanych na terenie województwa mazowieckiego). W rejestrze nie występują żadne agencje pośrednictwa pracy (spośród 466 zarejestrowanych w województwie mazowieckim), ani agencje doradztwa personalnego (spośród 409 zarejestrowanych w województwie mazowieckim).³¹

Wskaźnikiem aktywności obywatelskiej społeczności powiatu płońskiego, o pozytywnym wymiarze dla obrazu miejscowego kapitału społecznego, jest frekwencja w wyborach samorządowych. W ostatnim głosowaniu w dniu 12 listopada 2006 r., w wyborach władz gminnych, powiatowych i wojewódzkich, w 120 obwodach wyborcom wydano 32 792 karty. Frekwencja wyniosła 48% i była o 2% wyższa od średniej w całym kraju (45,99%). Druga tura wyborów wójtów i burmistrzów miast (26.11.2006) przyniosła frekwencję niewiele niższą (44%), która także okazała się wyższa od średniej w kraju (39,56%).³²

Według danych GUS, na terenie powiatu istnieje 211 organizacji sektora non-profit, w tym 154 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 8 fundacji i 49 spółdzielni. Jednocześnie 4 265 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Zatem na jedną instytucję obywatelską przypada 20 osób prowadzących działalność gospodarczą.

Sytuację zdrowotną ludności powiatu płońskiego ilustruje odsetek osób niepełnosprawnych, który dla całego powiatu kształtuje się na poziomie 126,1 na 1000 ludności. Przy czym, odsetek ten jest nieco wyższy na obszarach wiejskich, niż w mieście i wyższy wśród kobiet, niż wśród mężczyzn. Najwyższy odsetek osób niepełnosprawnych występuje wśród kobiet zamieszkujących na wsi (133,5).

³¹ www.kraz.praca.gov.pl

³² www.pkw.gov.pl

Tabela 61
Osoby niepełnosprawne w powiecie płońskim³³

	Cały powiat			Miasto			Wieś		
	Ogółem	K*	M**	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
Osoby niepełnosprawne	11 149	5 815	5 334	3 279	1 722	1 557	7 870	4 093	3 777
Osoby niepełnosprawne prawnie	8 813	4 349	4 464	2 719	1 371	1 348	6 094	2 978	3 116
Dorośle osoby niepełnosprawne (w wieku 16 lat i więcej)	10 680	5 623	5 057	3 105	1 648	1 457	7 575	3 975	3 600
Osoby niepełnosprawne na 1000 ludności	126,1	129,9	122,2	121,8	122,2	121,3	128,0	133,5	122,6

* K- kobiety

** M - mężczyźni

3. 1. 4. Sytuacja społeczna w powiecie żuromińskim

W powiecie żuromińskim na podstawowym i średnim poziomie kształcenia funkcjonuje 30 szkół podstawowych, 11 gimnazjów, 3 zasadnicze szkoły zawodowe, 5 zawodowych szkół średnich i 6 ogólnokształcących szkół średnich. Łącznie jest to 55 jednostek oświatowych. Wśród nich w powiecie znajdują się 4 szkoły specjalne, w tym jedna ponadgimnazjalna i 4 szkoły średnie dla dorosłych.³⁴ Na poziomie średnim systemu edukacji mieszkańcy powiatu żuromińskiego mogą zdobywać wykształcenie w liceach o profilach: ekonomiczno-administracyjnym (w 2 szkołach) oraz zarządzanie informacją (w 2 szkołach). Dla młodzieży są również dostępne kluby: sportowa i biologiczna. W zawodowych szkołach średnich (technikach) kształcenie obejmuje specjalności: mechanika (obsługa i naprawa pojazdów samochodowych), informatyka, handel, mechatronika, rolnik, agrobiznes oraz

³³ W tabeli wykorzystano dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: Źródło: www.stat.gov.pl; oprac. *Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.*, GUS, Warszawa 2006.

³⁴ Dane GUS (2007).

ekonomia. Naukę zawodu mechanika pojazdów samochodowych oferuje miejscowe zasadnicze szkoły zawodowe.³⁵

Tabela 62
Infrastruktura szkolna w powiecie zuromińskim

Rodzaje szkół	Liczba szkół	Liczba uczniów			Liczba absolwentów		
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
SZKOŁY PODSTAWOWE							
szkoły podstawowe	28	2 879	1 427	1 452	557	281	276
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	2	138	65	73	28	12	16
SZKOŁY GIMNAZJALNE							
gimnazja	10	1 818	877	941	661	319	342
gimnazja specjalne dla dzieci i młodzieży	1	20	13	7	10	4	6
SZKOŁY ZAWODOWE							
zasadnicze szkoły zawodowe	2	334	75	259	107	27	80
szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	1	20	8	12	-	-	-
SZKOŁY ŚREDNIE ZAWODOWE							
licea profilowane	2	204	121	83	154	80	74
technika	2	606	211	395	112	49	63
technika dla dorosłych	1	25	17	8	-	-	-

³⁵ www.zuromin-powiat.pl

SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE							
licea ogólnokształcące	3	848	523	325	223	149	74
licea ogólnokształcące dla dorosłych	1	25	5	20	-	-	-
licea ogólnokształcące uzupełniające dla dorosłych	2	144	56	88	29	8	21

Tabela 63
Egzaminy maturalne w powiecie żuromińskim

Rodzaje szkół	Liczba absolwentów szkół średnich przystępujących do egzaminu maturalnego	Liczba absolwentów szkół otrzymujących świadectwa dojrzałości
technika	102	67
licea profilowane	151	121
ogółem	253	188

W powiecie żuromińskim występuje całkowity brak infrastruktury agencji zatrudnienia. W Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia nie ma ani jednego podmiotu zarejestrowanego na terenie tego powiatu jako agencja pośrednictwa pracy, agencja poradnictwa zawodowego lub agencja doradztwa personalnego.³⁶

Wskaźnikiem aktywności obywatelskiej społeczności powiatu żuromińskiego, o pozytywnym wymiarze dla obrazu miejscowego kapitału społecznego, jest frekwencja w wyborach samorządowych. W ostatnim głosowaniu w dniu 12 listopada 2006 r., w wyborach władz gminnych, powiatowych i wojewódzkich, w 57 obwodach, wyborcom wydano 14 899 kart. Frekwencja wyniosła 50% i była o 4% wyższa od średniej w całym kraju (45,99%). Druga tura wyborów wójtów i burmistrzów miast (26.11.2006) przyniosła jeszcze wyższą frekwencję (57%) i była aż o ponad 17% wyższa od średniej w kraju (39,56%).³⁷

Według danych GUS, na terenie powiatu istnieje 91 organizacji sektora non-profit, w tym 68 stowarzyszeń i organizacji społecznych, 1 fundacja i 22 spółdzielnie. Jednocześnie

³⁶ www.kraz.praca.gov.pl

³⁷ www.pkw.gov.pl

2 092 osoby fizyczne prowadzą działalność gospodarczą. Zatem na jedną instytucję obywatelską przypadają 23 osoby prowadzące działalność gospodarczą.

Sytuację zdrowotną ludności powiatu żuromińskiego ilustruje odsetek osób niepełnosprawnych, który dla całego powiatu kształtuje się na poziomie 177,7 na 1000 ludności. Przy czym, odsetek ten jest wyższy na obszarach wiejskich, niż w mieście i wyższy wśród kobiet, niż wśród mężczyzn. Najwyższy odsetek osób niepełnosprawnych występuje wśród kobiet zamieszkujących na wsi (201,3).

Tabela 64
Osoby niepełnosprawne w powiecie żuromińskim³⁸

	Cały powiat			Miasto			Wieś		
	Ogółem	K*	M**	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
Osoby niepełnosprawne	7 284	3 855	3 429	1 456	771	685	5 828	3 084	2 744
Osoby niepełnosprawne prawnie	6 324	3 239	3 085	1 247	636	611	5 077	2 603	2 474
Dorośle osoby niepełnosprawne (w wieku 16 lat i więcej)	7 080	3 764	3 316	1 414	752	662	5 666	3 012	2 654
Osoby niepełnosprawne na 1000 ludności	177,7	169,7	185,5	137,5	133,5	141,3	191,7	201,3	182,0

* K- kobiety

** M – mężczyźni

3. 2. Sytuacja społeczna w subregionie ciechanowskim

W subregionie ciechanowskim na podstawowym i średnim poziomie kształcenia funkcjonuje 226 szkół podstawowych, 71 gimnazjów, 23 zasadnicze szkoły zawodowe, 36 zawodowych szkół średnich, 4 szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych oraz 2 szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe, a także 51 ogólnokształcących szkół średnich. Łącznie jest to 339 jednostek oświatowych. Wśród nich w

³⁸ W tabeli wykorzystano dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego 2002. Źródło: www.stat.gov.pl; oprac. *Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.*, GUS, Warszawa 2006..

subregionie znajdują się 24 szkoły specjalne (w tym 12 ponadgimnazjalnych) i 33 szkoły dla dorosłych.

Na poziomie szkoły średniej, w miejscowych liceach i technicach, najwięcej jednostek edukacji oferuje kształcenie w profilach: ekonomiczno-administracyjnym i zarządzania informacją. Szczególnie niewielkie zróżnicowanie wyboru kierunków kształcenia występuje w powiecie żuromińskim. W powiatach żuromińskim i płońskim, poza wymienionymi, powtarzają się również oferty kształcenia w kierunkach: rolniczym, agrobiznesowym oraz żywienia i gospodarstwa domowego. Do innych, stosunkowo popularnych kierunków kształcenia w szkołach subregionu należą: kształtowanie środowiska, informatyka, handel, organizacja usług gastronomicznych. W zasadniczych szkołach zawodowych, oferta kształcenia w najszerszym zakresie obejmuje zawód mechanika (obsługa i naprawa pojazdów samochodowych), a także zawody związane z budownictwem i małą gastronomią. Szkolnictwo policealne oraz szkoły artystyczne są dostępne przede wszystkim w Mławie, natomiast szkolnictwo wyższe koncentruje się w Ciechanowie. Można uznać, że te dwa miasta stanowią centra edukacyjne subregionu, podczas gdy powiaty płoński i w jeszcze większym stopniu żuromiński mają pod tym względem charakter peryferyjny.

Infrastruktura agencji zatrudnienia w subregionie jest bardzo skromna, a powiat żuromiński jest z niej całkowicie wyłączony. W subregionie funkcjonuje zaledwie 5 podmiotów, które działają jako: agencje pośrednictwa pracy (3 spośród 466 w województwie mazowieckim), agencje poradnictwa zawodowego (2 spośród 201 w województwie mazowieckim) oraz agencje doradztwa personalnego (2 spośród 409 w województwie mazowieckim).

Pozytywnie maluje się obraz kapitału społecznego subregionu podglądając go przez pryzmat wskaźników aktywności obywatelskiej, do których należy zaliczyć uczestnictwo społeczności lokalnych w wyborach samorządowych. W głosowaniu I tury ostatnich wyborów (2006 r.), we wszystkich powiatach subregionu odnotowano frekwencję przewyższającą średnią w kraju tzn. na poziomie 48-50%. Pomimo, że w II tura cieszyła się w subregionie średnio mniejszym zainteresowaniem, należy również zwrócić uwagę, że podczas jej przebiegu odnotowano wyższą od średniej w kraju (39,56%) frekwencję w powiecie płońskim (44%) oraz bardzo wysoką w powiecie żuromińskim (57%).

Według danych GUS, na obszarze subregionu istnieje 715 organizacji sektora non-profit, w tym 541 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 18 fundacji i 156 spółdzielni. Jednocześnie 15 631 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Zatem na jedną instytucję obywatelską przypadają 22 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Sektor pozarządowy jest najbardziej rozbudowany w powiatach ciechanowskim i płońskim. Tam też funkcjonuje największa liczba stowarzyszeń. W powiecie płońskim na jedną instytucję obywatelską przypada najmniej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, natomiast w powiecie żuromińskim najwięcej.

We wszystkich powiatach subregionu wskaźnik odsetka osób niepełnosprawnych na 1000 ludności jest wyższy na terenach wiejskich i wśród kobiet. W poszczególnych powiatach waha się w granicach: 126,1 (powiat płoński) – 177,7 (powiat żuromiński). Najlepsza sytuacja zdrowotna wynikająca z niskiego odsetka osób niepełnosprawnych w subregionie występuje w grupie mężczyzn zamieszkujących miasta powiatu płońskiego (121,3), a najmniej korzystna w grupie kobiet zamieszkujących na wsi w powiecie żuromińskim (201,3).

Wnioski końcowe

Analiza danych i wskaźników demograficznych, ekonomicznych i społecznych dla poszczególnych powiatów subregionu ciechanowskiego, skłania do refleksji nad rozmieszczeniem zasobów wiedzy, umiejętności, zdrowia i energii społeczności zamieszkujących na tym obszarze. Z jednej strony, wyniki analizy wskazują powiaty ciechanowski i mławski jako centra z największymi miastami powiatowymi (Ciechanów jako byłe miasto wojewódzkie) wyposażone w ośrodki akademickie, szerszą ofertę na poziomie szkolnictwa średniego, wyższym udziałem osób w wieku produkcyjnym w ogóle populacji, nieco wyższym poziomem wykształcenia ludności, nieco niższym udziałem sektora rolniczego w gospodarce i wyższym udziałem sektora usługowego oraz stosunkowo dużym udziałem przemysłu w skali subregionu (Mława). Natomiast obraz statystyczny powiatów płońskiego i żuromińskiego szkicuje się jako peryferyjnych części subregionu, ze znacznie wyższym odsetkiem ludności wiejskiej, niższą stopą zatrudnienia i zdecydowanie wyższą stopą bezrobocia (o 3,3-8,7% w skali porównań poszczególnych powiatów) oraz niższymi wskaźnikami aktywności gospodarczej (np. liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 ludności). Zarysowany wniosek powinien zostać zwryfikowany dokonaniem pogłębionej analizy ruchu wędrownego ludności, także w ruchu wahadłowym.

Z drugiej strony, mieszkańcy powiatów płońskiego i żuromińskiego wykazują stosunkowo dużą aktywność obywatelską, której wskaźniki to bardzo wysoka frekwencja w wyborach samorządowych oraz proporcjonalnie dobrze rozwinięty sektor pozarządowy. W tych powiatach, można zauważyć proporcjonalnie nieco wyższą, niż w powiatach ciechanowskim i mławskim, koncentrację mieszkańców na sprawach społecznych i politycznych od aktywności ekonomicznej. Powiaty płoński i żuromiński charakteryzuje wysoki zasób kapitału społecznego, którego wykorzystanie powinno stać się przedmiotem zainteresowania wyspecjalizowanych instytucji sfery publicznej.

Poważnym problemem społecznym subregionu jest wysoka stopa bezrobocia, które jako kwestia dotyczy szczególnie grup ludzi młodych, zamieszkujących na wsi, posiadających niskie wykształcenie (zasadnicze zawodowe lub niższe) lub nie posiadających wykształcenia szkolnego. Problem dotyka zatem systemu edukacji, którego profilowanie jest przypuszczalnie niedostosowane do potencjału gospodarczego subregionu i uwarunkowań regionalnych.

Subregion ciechanowski stanowi obszar w przewadze rolniczy, z czym wiąże się bardzo duży udział osób zatrudnionych w rolnictwie (w tym bardzo wysoki udział mężczyzn),

posiadających stosunkowo niskie wykształcenie. Istnieją wprawdzie szkoły średnie (o zróżnicowanej liczebności w poszczególnych powiatach) z kierunkami kształcenia odpowiednimi dla doskonalenia wiedzy i umiejętności pracy w rolnictwie, ale w subregionie nie ma żadnej szkoły wyższej o odpowiednim profilu kształcenia, której obecność mogłaby wpływać na modernizację i stymulować kierunki rozwoju sektora. W subregionie dominują profile kształcenia w zawodowych szkołach średnich (ekonomiczno-administracyjny i zarządzanie informacją), które nie odnoszą się do podaży pracy wynikającej z analizy sekcji działalności podmiotów gospodarczych. Prawdopodobnie stąd wynika nadreprezentatywność (zwłaszcza kobiet) w grupie osób z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym w strukturze bezrobocia. Wydaje się również, że wysoki udział w strukturze bezrobocia osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (w tym przypuszczalnie absolwentów zbyt dużej ilości szkół m. in. kształcących mechaników samochodowych, kelnerów i kucharzy małej gastronomii, a także w innych zawodach związanych z drobnymi usługami technicznymi, turystyką i hotelarstwem przy niewystarczającej podaży pracy w tych branżach, ograniczonej możliwościami nasyconego rynku), stanowi jedną z zasadniczych przyczyn wysokiego bezrobocia wśród ludzi młodych. Dotyczy to w największym stopniu powiatu żuromińskiego.

Wysoki udział drobnych podmiotów gospodarczych, których przyrost nie wpływa w pożądanym stopniu na wzrost podaży pracy, wskazuje niedoinwestowanie miejscowej gospodarki ze strony dużych podmiotów rynkowych. Możliwe przyczyny składające się na ten stan rzeczy to: brak promocji powiatów i subregionu, niewystarczająca aktywność w tworzeniu dogodnych warunków współpracy, brak odpowiedniego względem potrzeb zaangażowania ze strony wyspecjalizowanych instytucji regionalnych.

Problemem godnym uwagi jest brak rozwiniętej sieci podmiotów wspierających wzrost zatrudnienia, który może stanowić dodatkową przyczynę wysokiej stopy bezrobocia w subregionie. Stosunkowo niski poziom zatrudnienia ludności wskazuje możliwość korzyści płynących z większego zaangażowania podmiotów zajmujących się poradnictwem w zakresie edukacji (brokerstwo edukacyjne, doradztwo zawodowe w zakresie wyboru ścieżki kształcenia). Dotyczy to w dużej mierze edukacji osób dorosłych.

W subregionie występuje umiarkowany regres demograficzny, ale ujemne wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji nie napawają pesymizmem w obliczu bardzo wysokiego wskaźnika zawieranych małżeństw towarzyszącego niskiemu wskaźnikowi rozwodów. Świadczy to o żywotności i potwierdza istnienie bogatych zasobów energii w społeczności subregionu ciechanowskiego. Społeczność ta zdaje się również charakteryzować stosunkowo dobrym zdrowiem. Alokacja zasobów zdrowia nie ma ścisłego związku z

uwarunkowaniami ekonomicznymi i demograficznymi. Najwyższy odsetek osób niepełnosprawnych wprawdzie występuje w jednym z powiatów uznanych powyżej za peryferyjne w grupie osób o szczególnie wysokim i trwałym wskaźniku marginalizacji na rynku pracy (kobiety w powiecie żuromińskim), ale najmniejszy odsetek osób niepełnosprawnych występuje w drugim z powiatów uznanych powyżej za peryferyjne, w którym wg analizowanych wskaźników występuje najniższa indywidualna aktywność gospodarcza (powiat płoński).

W związku z powyższymi wnioskami i hipotezami sformułowanymi na podstawie analizowanych danych zastanych, poniżej przytoczono sugestie kierunków działań korzystnych w perspektywie dalszego rozwoju społeczno-ekonomicznego subregionu ciechanowskiego:

- zwiększenie zaangażowania infrastrukturalnych instytucji pozarządowych działających w obszarze ekonomii społecznej na terenie powiatów płońskiego i żuromińskiego (szczegółowa analiza możliwości działania przedsiębiorstw społecznych)
- weryfikacja i podjęcie zmian profili kształcenia w zawodowych szkołach średnich
- utworzenie odrębnej szkoły wyższej (najkorzystniej na terenie powiatów żuromińskiego lub płońskiego) lub rozszerzenie zakresu dydaktyki i badań istniejących jednostek szkolnictwa wyższego w zakresie gospodarki rolnej i agrobiznesu
- identyfikacja przyczyn braku dużych inwestycji gospodarczych w subregionie i podjęcie działań celem ich zwiększenia
- wsparcie rozwoju sieci agencji zatrudnienia na obszarze całego subregionu

Spis tabel

Tabela 1	Struktura ludności powiatu ciechanowskiego wg wieku i płci
Tabela 2	Ruch naturalny ludności w powiecie ciechanowskim
Tabela 3	Migracje ludności powiatu ciechanowskiego
Tabela 4	Migracje na pobyt stały gminne w powiecie ciechanowskim
Tabela 5	Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu ciechanowskiego
Tabela 6	Struktura wykształcenia ludności powiatu ciechanowskiego wg miejsca zamieszkania
Tabela 7	Struktura wykształcenia ludności powiatu ciechanowskiego wg płci
Tabela 8	Struktura ludności powiatu mławskiego wg wieku i płci
Tabela 9	Ruch naturalny ludności w powiecie mławskim
Tabela 10	Migracje ludności powiatu mławskiego
Tabela 11	Migracje na pobyt stały gminne w powiecie mławskim
Tabela 12	Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu mławskiego
Tabela 13	Struktura wykształcenia ludności powiatu mławskiego wg miejsca zamieszkania
Tabela 14	Struktura wykształcenia ludności powiatu mławskiego wg płci
Tabela 15	Struktura ludności powiatu płońskiego wg wieku i płci
Tabela 16	Ruch naturalny ludności w powiecie płońskim
Tabela 17	Migracje ludności powiatu płońskiego
Tabela 18	Migracje na pobyt stały gminne w powiecie płońskim
Tabela 19	Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu płońskiego
Tabela 20	Struktura wykształcenia ludności powiatu płońskiego według miejsca zamieszkania
Tabela 21	Struktura wykształcenia ludności powiatu płońskiego wg płci
Tabela 22	Struktura ludności powiatu żuromińskiego wg wieku i płci
Tabela 23	Ruch naturalny ludności w powiecie żuromińskim
Tabela 24	Migracje ludności powiatu żuromińskiego
Tabela 25	Migracje na pobyt stały gminne w powiecie żuromińskim
Tabela 26	Migracje na pobyt stały międzypowiatowe ludności powiatu żuromińskiego
Tabela 27	Struktura wykształcenia ludności powiatu żuromińskiego wg miejsca zamieszkania
Tabela 28	Struktura wykształcenia ludności powiatu żuromińskiego wg płci
Tabela 29	Zatrudnienie w powiecie ciechanowskim w poszczególnych sektorach gospodarki
Tabela 30	Podmioty gospodarki narodowej w powiecie ciechanowskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD
Tabela 31	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie ciechanowskim wg wieku osób bezrobotnych
Tabela 32	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie ciechanowskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych
Tabela 33	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie ciechanowskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych
Tabela 34	Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie ciechanowskim
Tabela 35	Zatrudnienie w powiecie mławskim w poszczególnych sektorach gospodarki
Tabela 36	Podmioty gospodarki narodowej w powiecie mławskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD
Tabela 37	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie mławskim wg wieku osób bezrobotnych
Tabela 38	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie mławskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych
Tabela 39	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie mławskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych
Tabela 40	Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie mławskim
Tabela 41	Zatrudnienie w powiecie płońskim w poszczególnych sektorach gospodarki
Tabela 42	Podmioty gospodarki narodowej w powiecie płońskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD
Tabela 43	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie płońskim wg wieku osób bezrobotnych
Tabela 44	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie płońskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych
Tabela 45	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie płońskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych
Tabela 46	Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie płońskim
Tabela 47	Zatrudnienie w powiecie żuromińskim w poszczególnych sektorach gospodarki

Tabela 48	Podmioty gospodarki narodowej w powiecie żuromińskim zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD
Tabela 49	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie żuromińskim wg wieku osób bezrobotnych
Tabela 50	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie żuromińskim wg poziomu wykształcenia osób bezrobotnych
Tabela 51	Struktura bezrobocia zarejestrowanego w powiecie żuromińskim wg czasu pozostawania bez pracy osób bezrobotnych
Tabela 52	Doświadczenie zawodowe osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiecie żuromińskim
Tabela 53	Infrastruktura szkolna w powiecie ciechanowskim
Tabela 54	Egzaminy maturalne w powiecie ciechanowskim
Tabela 55	Osoby niepełnosprawne w powiecie ciechanowskim
Tabela 56	Infrastruktura szkolna w powiecie mławskim
Tabela 57	Egzaminy maturalne w powiecie mławskim
Tabela 58	Osoby niepełnosprawne w powiecie mławskim
Tabela 59	Infrastruktura szkolna w powiecie płońskim
Tabela 60	Egzaminy maturalne w powiecie płońskim
Tabela 61	Osoby niepełnosprawne w powiecie płońskim
Tabela 62	Infrastruktura szkolna w powiecie żuromińskim
Tabela 63	Egzaminy maturalne w powiecie żuromińskim
Tabela 64	Osoby niepełnosprawne w powiecie żuromińskim